

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

Junij 1970 **3**

MALI OGLASI

Sprejem službo lovskega čuvaja, tudi honorarno. Vešč sem tudi gojitve fazanov in jerebic. Poleg stanovanja, plača po dogovoru. Naslov pri uredništvu Lovca pod »Čuvaj«.

Kupim koker španjela, črnega ali črno-belega, starega do 3 mesece, iz dobrega legla. Blaž Železnik, Maribor, Geršakova 20.

Oskrbnika išče LD Rečica pri Laškem, za svoje posestvo na Šmohorju. Prednost imajo zakonski pari brez šoloobveznih otrok, tudi mlajši upokojenci — lovci. Stanovanje je na voljo, drugo po dogovoru. Prijave na: Lazo Brod, tajnik, Laško 206/a.

Prodam 2 leti staro kratkodlaklo istrijanko, prav dobra ocena, odličen gonič za zajca, lisico, parjeno 2. maja, leglo bo 5. julija. France Prijatelj, Vel. Poljane 20, p. Ortnek, Dolenjsko.

Prodam browning avtomatko na 5 strel, kal. 16, v brezhibnem stanju. Čok cevi 1/1 menjalne cevi 1/2. Informacije: Rene Zemljič, SDK, Ljutomer.

Prodam lovsko psico terierko, 6 mesecev staro, prav dobrih staršev. Franc Grilc, Vodice nad Ljubljano.

Prodam repetirko 6,5 × 52 s strelnim daljnogledom in s 50 naboji. Cev iz nerjavečega jekla. Ing. Alojzij Rus, Bled, Črtomirova 2.

Takoj prodam bokarico, ročno delo iz Avstrije, staro 1 leto, 7 × 65 R — 16/70 in vložno cev. 22 Magnum z glavo, prirejeno še za dva para cevi (šibre in krogla) ter strelni daljnogled 6 ×. Krešimir Šetušič, Podsused, Trg A. Kovačiča 11/I.

Prodam bokarico brezpetelinko Merkel-Suhl 8 × 57 IR — 16 s Zeiss daljnogledom. Franc Napret, Rečica 18, p. Laško.

Prodam lovsko mavzerico 8 × 57 IS, skoraj novo, z daljnogledom »Kahles« 4 Sl. Cena 2000 din. Stane Lunder, Polje 9, p. Krmelj.

Prodam boroveljsko bokarico z menjalnimi cevmi 7 × 65 R — 16 × 16. Andrej Peternel, Tržič, Bistrica 87.

Prodam 3 leta starega resastega istrijanca, dobrega goniča, z odlično telesno oceno. Franc Debevec, Begunje 33 pri Cerknici.

Prodam brak-jazbečarja, tri leta starega, s prav dobro oceno. Janez Klun, Ribnica na Dol., Gorenjska cesta 70.

OCENJEVANJE ZUNANJOSTI IN PREIZKUŠNJA JAMARJEV V ROVU za Zvezo lovskih družin Ljubljana bo 14. junija 1970. Zbirališče ob 8. uri na vrtu gostilne »Pod lipco« v Stožicah pri Ljubljani.

TRGOVINA LOVSKEGA OROŽJA

GIANNELLA

TRST

Via C. Battisti 8 (blizu Stande)

Via B. Cellini 2 (blizu železniške postaje)

Velika izbira artiklov za lov, ribolov, podvodni šport in podobno.

Orožje znamk Beretta, Franchi, Breda in Zanardini

LOVSKE DRUŽINE, LOVCI!

Bliža se čas spuščanja mladih fazanov v lovišča. Pri tem še vedno propade veliko dragih vlaganj zaradi neizkušenosti lovcev.

Lovske družine, ki ste že vlagale, a neuspešno, in lovske družine, ki fazanov še niste vlagale, se za vsa strokovna navodila obračajte na strokovni sekretariat Lovske zveze Slovenije. Navodila z ogledom lovišča vam posredujemo brezplačno. Nudimo vam tudi strokovno pomoč pri vzreji fazanov, jerebic in gradnji zimovališč za jerebice.

Strokovni sekretariat LZS

Prvi in največji proizvajalec verig

Tovarna verig Lesce

vam nudi:

verige za lov in ribolov, poleg tega pa še za živinorejo, transport, industrijo in ladjedelništvo.

Od vijáčnega blaga pa predvsem vse vijake za lesno industrijo ter zakovice.

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

št. 3

LIII. letnik

junij-rožnik 1970

Z junijem se pričena lov na rdečega srnjaka. Lovcu z dobrim daljnogledom ne bo težko izbrati pravega. Kdo pa je po sedanjem našem naziranju pravi? Predvsem IIb, potem Ib; Ia pa šele po prsku. Ia srnjak je v tretjem letu do vključno 7. leta starosti; starejši preide v Ib. Ia ima idealno oblikovano in razvito rogovje določenega področja. Srnjak Ib je iste starosti kot Ia ali starejši, rogovje pa ima pod poprečjem. Srnjak IIa je vključno do 2 let starosti, kot lanščak naj ima vsaj 6 cm visoka šila, če ni že vilar ali šesterak. Srnjak IIb je iste starosti kot srnjak IIa, v razvoju rogovja pa je pod poprečjem lovišča. Kot lanščak je slab šilar, (pod 6 cm visoka, tenka šila) ali celo gumbar.

Vsebina

Blaž Krže	Druga seja upravnega odbora Lovske zveze Slovenije	66
Program o varstvu narave		69
Marjan Krajnc	Lovski turizem	70
Prof. dr. Jože Rant	Ali zadostuje vrednotenje rogovja po zunanjih znakih?	73
Miha Lipušček	Na ruševca	77
Tone Svetina	Oblak nad prepadom — III.	79
Po lovskem svetu:	IX. mednarodni kongres zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva v Moskvi — ing. Anton Simonič . . .	83
Lovski oprtnik:	Svetovna lovska razstava v Budimpešti leta 1971 — Lazar Raić	86
	Zaščita pred škodo od divjadi in še kaj — Leopold Pavlin	86
Vprašanja — odgovori:	Zaščitene živali — dr. Boris Sket	88
Fotoamater:	Obiskal sem živalski vrt s fotoaparatom — Vladimir Pleničar	90
Mladi pišejo		90
Lovska organizacija:	Zmrzovalnica in ugoden odkup uplenjene divjadi na Goriškem — ing. Vitomir Mikuletič	91
	Pravilnik o pravicah in dolžnostih delovnih organizacij in zavodov, včlanjenih v LZS	92
Jubilanti		93
Umri:	Andrej Flajs-Sočan	93
	Prof. dr. vet. Albin Sedej	93
Lovska kinologija		94
Šaljive		96

»LOVCA« izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9. Izdajateljski svet sestavljajo: Rastko Bradaškja, predsednik, Francè Cvenkel, odgovorni urednik, Rado Čenčič, Janez Čop, Vladimir Pleničar, dipl. ing. Mirko Šušteršič, prof. dr. Stane Valentinčič. — Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu »Lovca« Ljubljana, Župančičeva 9, poštni predal 505, telefon 21-245 in 21-819. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za »Lovca«, je po članu 37,50 din. Za člane družin, ki niso včlanjene v področne zveze, in za člane družin, katerih področna zveza ni član LZS, je letna naročnina 40 din; za inozemstvo 60 din; posamezna številka 3,50 din. — Cene malim oglašom za člane lov. organizacij, povezanih v LZ in LZS: do 15 besed 3 din, od 15 do 25 besed 4 din, od 25 do 35 besed 5 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom. — Ziro račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. — Tiskala in klišee izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

Druga seja upravnega odbora Lovske zveze Slovenije

(Nadaljevanje in konec)

Obrazložitev proračuna organizacije

Pri sprejemanju proračuna organizacije za lov. leto 1970/71 se je razvila živahna razprava. Proračun organizacije se financira iz članarine oz. prispevkov članov. Sredstva so namenjena za financiranje treh osnovnih dejavnosti: za izdajanje »Lovca«, vzdrževanje lovskega doma in organizacijsko dejavnost Zveze.

I. Članski prispevek za Lovsko zvezo Slovenije se je z ozirom na lanski, ki je znašal 35 din po članu, povečal na 37,50 din po članu, to predvsem zaradi zvišanja poštne »Lovcu« (za 185 %) in zaradi podražitve papirja (za 16,7 %). Navedeni članski prispevek se deli za:

»Lovca«	34,81 din
LZ Jugoslavije	1,50 din
LZ Slovenije	1,19 din
	37,50 din

II. V proračunsko enoto »Hiša — lovski dom« se zbirajo najemnine od restavracije »Zlatorog« in prispevek obeh gojitvenih lovišč Zveze, ki že nekaj let poslujeta aktivno in sodelujeta pri ustvarjanju dohodkov Zveze.

III. Pri dohodkih oz. izdatkih proračunske enote »Organizacija« je upoštevano povečanje poprečno za 7,43 %.

Obrazložitev proračuna lovskega sklada

Člani upravnega odbora pa so se dalj časa zadržali pri sprejemanju proračuna lovskega sklada LZS za lov. leto 1970/71, ki služi za financiranje skupnih nalog slovenskega lovstva. Vanj se zbira določen odstotek vrednosti uplenjene divjadi. Na podlagi predlogov nekaterih področnih zvez in novih analiz je

gospodarska komisija pripravila predlog za znižanje poprečnih tež posameznih vrst divjadi oziroma za znižanje tržnih vrednosti ob nespremenjenih odkupnih cenah. Po ugotovitvah gospodarske komisije je znižanje tržnih vrednosti velike divjadi narekovalo zmanjšanje odstrela odrasle divjadi, saj se skladno s sodobnimi gojitvenimi načeli večji del odstrela usmerja na mlajšo, šibkejšo divjad. Gospodarska komisija pa je predlagala in utemeljila povečanje tržne vrednosti zajca od sedanjih 14 na 25 din. Toda upravni odbor je predlog gospodarske komisije le delno osvojil. Sprejel je naslednje nove tržne vrednosti:

Vrsta divjadi	Dosedanja tržna vrednost za uplenjeni kos din	Nova tržna vrednost za uplenjeni kos din
Srnjad	180	150
Jelenjad	492,80	400
Gamsi	123	120
Divji prašiči	336	250
Fazani	12	12
Zajci	14	14
Jerebice	6	6

Foto R. Bradaškja: Na seji upravnega odbora LZS (od leve) Janez Čop, predstojnik odseka za lovstvo IGLGS, Drago Šumak, blagajnik LZS, Ivče Majcen, predsednik gospodarske komisije LZS, Ivan Cvar, predsednik vzgojno-propagandne komisije LZS, Julij Črv, zastopnik zavoda »Triglav«, Janez Bokal, predsednik komisije za turizem LZS, Otmar Cvirn, član nadzornega odbora LZS, Miloš Kelih, predsednik LZ Gorenjske

Na osnovi teh vrednosti se izračuna vrednost bonitiranega odstrela. Pri vrstah, za katere bonitiranje še ni izvršeno, pa se upošteva poprečni izvršeni odstrel v zadnjih treh letih.

Upravni odbor je sprejel tudi naslednje obrazložitve k posameznim izdatkom lovskega sklada:

1. Strokovni sekretariat Zveze bo opravljal skupno strokovno dejavnost lovskih organizacij Slovenije, predvideno z izvajanjem smernic in stališč zadnjega občnega zbora Zveze in njenega namena. Delo posameznih strokovnih sodelavcev, sekretarja, referenta za lovski turizem in stike s tujino ter referenta za gojitev divjadi, je upravni odbor posebej obravnaval.

2. Materialni izdatki strokovnega sekretariata so seveda odvisni od njegove angažiranosti na terenu. V tej poziciji pa so predvideni tudi telefonski in telegrafski stroški za lovski turizem, kar letno predvidoma znaša okrog 10 000 din.

3. Sofinanciranje LZS pri programu bodočega dela odseka za lovstvo IGLGS zajema naslednje raziskovalne naloge:

a) tehnična zaščita gozdnih kultur pred škodami po veliki divjadi, b) uskladiitev gozdarstva in lovstva na območju GG Kranj in GG Postojna,

c) naseljevanje novih vrst velike divjadi v Sloveniji.

Pri sofinanciranju raziskovalnih nalog, navedenih pod a in b, sodelujejo preko svojega poslovnega združenja tudi slovenska gozdna gospodarstva z 49 000 din.

4. Stroški za strelske prireditve republiškega pomena so predvideni v enaki višini kot lansko leto; z ozirom na že obstoječe zaloge nabojev. Za izvedbo republiškega prvenstva v lovskem streljanju je predvidenih 15 000 din, za udeležbo na tradicionalnem mednarodnem troboju Trst—Koroška—Slovenija 4000 din in za vzdrževanje strelišča (čuvaj, tekoča popravila) 4000 din.

5. Tečaj za lovske čuvaje je bil zaradi premajhnega števila prijavljenih v lov. letu 1969/70 preložen na lovsko leto 1970/71. Iz sredstev, namenjenih za tečaj, je bil nabavljen kinoprojektor in filmi, kar v proračunu sicer ni bilo predvideno.

6. Z ozirom na velik interes za predvajanje filmov je predvidenih 10 000 din za nabavo novih filmov in izdelavo kopij že nabavljenih filmov.

7. Gospodarska komisija je po pročitvi predloga Kinološke zveze Slovenije za sofinanciranje kinoloških prireditev republiškega pomena sklenila upravnemu odboru predlagati, da LZS letno financira dve kinološki prireditvi v republiškem merilu: republiško tekmo po

Proračun organizacije Lovske zveze Slovenije za lovsko leto 1970/71

I. »Lovec«

Dohodki:

1. Prenos salda iz 1969—70	21 001,17
2. Od prispevkov področnih LZ — članarine	454 000,00
3. Naročnine za »Lovca«	14 998,83
4. Oglasi v »Lovcu«	25 200,00

Skupaj . . . 515 200,00

Izdatki:

1. Osebni prejemki z družbenimi prispevki	33 500,00
2. Tisk in ekspedit »Lovca«	277 500,00
3. Klišeji, slike	30 000,00
4. Avtorski honorarji	40 200,00
5. Tiskovni papir	65 000,00
6. Ostali stroški (pomoč administracije)	43 000,00
7. Rezerva	26 000,00

Skupaj . . . 515 200,00

II. Hiša — lovski dom

Dohodki:

1. Restavracija »Zlatorog«	50 010,00
2. Gojitvena lovišča LZS	10 000,00

Skupaj . . . 60 010,00

Izdatki:

1. Osebni prejemki s prispevki	34 153,00
2. Amortizacijski sklad LZS	26 857,00

Skupaj . . . 60 010,00

III. Organizacija

Dohodki:

1. Prenos salda iz leta 1969—70	11 922,65
2. Od prispevkov področnih lovskih zvez — članarina	83 535,00
3. Izkupiček za lovsko literaturo	200,00
4. »Lovec« — za administracijo	43 000,00
5. Obresti KBH	2 300,00

Skupaj . . . 140 957,65

Izdatki:

1. Osebni prejemki z družbenimi prispevki	59 000,00
2. Materialni izdatki	35 730,00
3. Funkcijski izdatki	36 930,00
4. Rezerva	9 297,65

Skupaj . . . 140 957,65

Rekapitulacija:

Dohodki:

I. »Lovec«	515 200,00	
II. Hiša — lovski dom	60 010,00	
III. Organizacija	140 957,65	716 167,65

Izdatki:

I. »Lovec«	489 200,00	
II. Hiša — lovski dom	60 010,00	
III. Organizacija	131 660,00	680 870,00

Proračunska rezerva = 5,18 % = 35 297,65

Ljubljana, 7. III. 1970.

Blagajnik:
Drago Šumak, l. r.

Predsednik:
Rado Pehaček, l. r.

Proračun lovskega sklada LZS za lovsko leto 1970/71

Dohodki:

Lovska zveza	Vrednost bonitiranega odstrela din	% udeležbe	Prispevek v sklad din
Bela krajina	96 432,00	2,47	6 591,70
Celje	344 970,00	8,83	23 564,65
Gorenjska	220 714,00	5,65	15 078,15
Gorica	320 582,00	8,21	21 910,00
Gornja Radgona	133 232,00	3,41	9 100,25
Idrija	72 428,00	1,85	4 937,10
Kočevje	178 900,00	4,58	12 222,65
Koper	249 308,00	6,38	17 026,30
Krško	187 220,00	4,79	12 783,05
Ljubljana	428 854,00	10,98	29 302,30
Ljutomer	52 128,00	1,34	3 576,05
Maribor	492 724,00	12,61	33 652,30
Notranjska	115 774,00	2,96	7 899,35
Novo mesto	181 756,00	4,65	12 409,45
Postojna	191 134,00	4,90	13 076,65
Ptuj	224 944,00	5,76	15 371,70
Prekmurje	289 722,00	7,42	19 801,75
Zasavje	98 720,00	2,53	6 751,85
GL Žitna gora	14 200,00	0,36	960,75
GL Ljubljanski vrh	12 632,00	0,32	854,00
	3 906 374,00	100,00	266 870,00
Obresti in anuitete posojila			1 800,00
Skupaj			268 670,00

Izdatki:

1. Strokovni sekretariat Zveze (oseb. prejemki)	102 000,00
2. Materialni izdatki strokovnega sekretariata	20 000,00
3. Raziskovalne naloge odseka za lovstvo IGLGS	54 000,00
4. Lovsko strelstvo	23 000,00
5. Tečaj za lovske čuvaje	15 000,00
6. Nabava filmov	10 000,00
7. Kinološke prireditve republiškega pomena	7 500,00
8. Patologija in pregledi poginule divjadi	7 000,00
9. Naknadni stroški uvoza zajcev 1968/69	6 000,00
10. Tiskanje cenikov	7 000,00
11. Anuitete dolgoročnega posojila	7 000,00
12. Tiskovine za letne lovsko-gospodarske načrte	5 000,00
13. Rezerva	6 170,00

Skupaj . . . 268 670,00

Ljubljana, 7. III. 1970.

Blagajnik:
Drago Šumak, l. r.

Predsednik:
Rado Pehaček, l. r.

Opomba: Kolikor kak član lov. organizacije želi pojasnilo v zvezi s proračunoma LZS, ga lahko dobi v računovodstvu LZS.

krvnem sledu in republiško tekmo goničev, v letu 1971/72 pa republiško uporabnostno tekmo ptičarjev in republiško uporabnostno tekmo šarivcev.

8. Stroški preiskav poginule divjadi so tudi v lovskem letu 1970/71 predvideni v enaki višini kot lani. Zaželeno bi bilo, da lovske družine pošiljajo na preglede vso poginulo divjad, kajti plačilo stroškov za preglede in sporočila lovskim družinam je pogodbeno urejeno med Inštitutom za zoohigieno in patologijo divjih živali ter LZS. Lovske družine imajo torej samo stroške za pošiljatev v Ljubljano.

9. Po nalogu zvezne carinske inšpekcije je morala Zveza poravnati naknadne carinske obveznosti za uvoz zajcev v letu 1968/69. Na predlog gospodarske komisije je upravni odbor sklenil, da te stroške krije lovski sklad LZS.

10. V tej poziciji je predviden izdatek za tiskanje cenikov za inozemske lovske goste v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku. Ceniki so brezplačno na razpolago tako lovskim organizacijam kot inozemskim gostom.

11. Planirana je vrnitev preostanka dolgoročnega posojila, kar bi služilo za financiranje ureditve lovskega muzeja. S tem bi Zveza prevzela odplačilo anuitet iz sredstev lovskega sklada.

12. Izdatki za tiskanje tiskovin za letne lovskogospodarske načrte so planirani na podlagi ponudbe tiskarne. Lovske družine oziroma področne lovske zveze pa te ob razce vsako leto prejmejo brezplačno.

Strokovni sekretariat LZS

Upravni odbor je razpravljal in sprejel pravilnik o organizaciji strokovne službe ter sistemizaciji delovnih mest pri LZS. Pravilnik ureja vsa organizacijsko-tehnična vprašanja delavcev Zveze oz. sekretariata Zveze. Pomen njegove

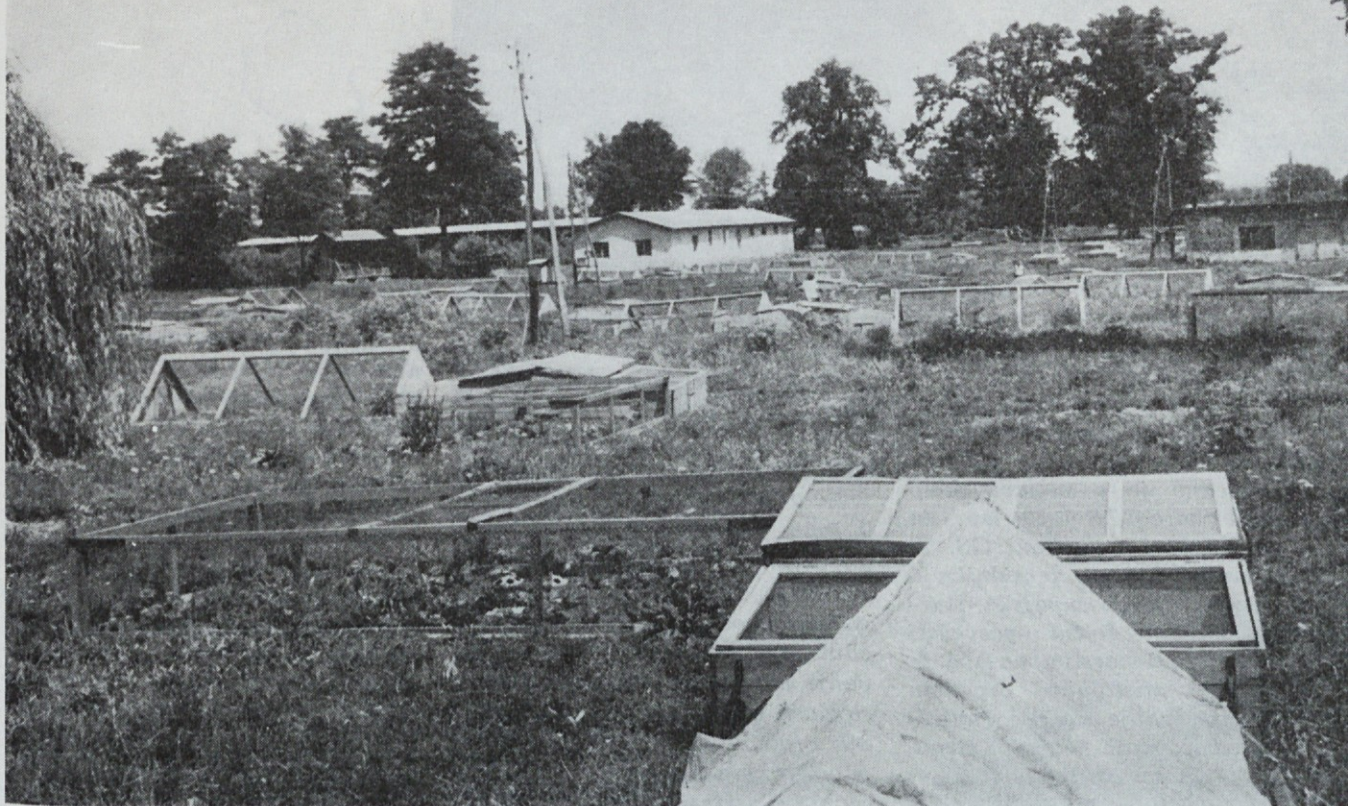

Foto P. Adamič: Fazanerijski zavod za gojitve divjadi »Fazan« v Beltincih

ustanovitve je uvodoma v svojem izvajanju poudaril že predsednik Rado Pehaček. Osnovni namen sekretariata je predvsem posredovanje rezultatov znanstveno-raziskovalnih nalog v prakso in to v vseh vprašanih gojitve divjadi. To je doslej sicer deloma opravljal odsek za lovstvo IGLGS, ki pa se bo odslej baval predvsem z znanstveno dejavnostjo.

Pravice in dolžnosti izrednih članov, odlikovanja, Evropsko leto varstva narave

Skoraj vse delovne organizacije in zavodi (bivša državna oz. gojitvena lovišča) so včlanjene v LZS in preko svojih predstavnikov sodelujejo pri delu Zveze in njenih organov. To izhaja iz koncepta o enotnosti lovskega brez ozira na status upravljalca lovišča in o nujnosti sodelovanja na strokovnem in organizacijskem polju. Zaradi tega je upravni odbor s sprejetjem posebnega pravilnika, ki je objavljen v tej št. na strani 92, uredil že obstoječe stanje. Sodelovanje lovske družine oz. področnih lov-

skih zvez s temi organizacijami pa je v mnogočem še zelo šibko, čeprav so možnosti zelo široke. Pri predzadnji točki dnevnega reda je upravni odbor odlikoval z redom za lovske zasluge I. stopnje nekaj zaslužnih družbeno-političnih delavcev, članov lovske organizacije, ter nekatere dolgoletne sodelavce v lovski organizaciji.

Končno je upravni odbor LZS sprejel poseben program sodelovanja pri varstvu narave, katerega izvajanje vsem lovskim organizacijam in lovcem še posebej priporočamo.

Blaž Krže

Program o varstvu narave

Lovska zveza Slovenije se skladno s sklepom mednarodne lovske konference v Ljubljani, 4. 10. 1969, vključuje v akcijo leta varstva narave 1970, ki jo v Sloveniji koordinira Prirodoslovno društvo, z naslednjim programom:

1. Varstvo narave naj se izvaja čim zavestneje, organizirano in trajno. — Leta 1954 začeto delo —

ko je Lovska zveza Slovenije skupno z nekaterimi sorodnimi organizacijami formirala Gorsko stražo — je treba nadaljevati. Pri LD se nadaljuje ustanavljanje enot Gorske straže oz. enot Varstva narave. Naloga GS je predvsem čim aktivnejše delovanje pri varstvu narave, predvsem favne naših polj, gozdov in gora. Naloge GS pri lov-

ski organizaciji so zajete v pravilniku GS, objavljenem v »Lovcu« št. 5/1965, str. 15. Vsak dober, pravičen lovec z opravljenim lovskim izpitom je lahko član GS. Enoto GS pri LD vodi prosvetni referent ali tudi član izven upravnega odbora LD. Članarina v GS ni pred-

pisana, lahko pa jo enota sama uvede. Pristopnina je cena za znak GS in legitimacijo, ki ju posreduje LZS neposredno. Enote GS so za svoje delovanje odgovorne vzgojno-propagandni komisiji področne LZ oz. LZS.

2. Še vedno je v veljavi sklep občnega zbora LZS 1959. leta, da so vsi lovski čuvaji člani GS. Ti so namreč po 4. čl. pravilnika o organizaciji lovskočuvajske službe še posebno dolžni »posvečati pozornost tudi varstvu narave in prijavljati pristojnim organom vsako uničevanje narave (uničevanje zavarovanih nelovnih živali, zavarovanih rastlin ipd.).«

3. Pri lovskih in lovskočuvajskih izpitih je predmetu »varstvo narave« treba posvečati več pozornosti.

4. Pri lovskih družinah naj se prirejajo predavanja in razgovori za poglobitev znanja o zaščiteni in nezaščiteni favni, kaj je dovoljeno loviti in kaj ne. Opozoriti je treba zlasti na najredkejša živalske vrste. Namerne krivce je treba kaznovati.

5. LD in LZ naj na svojem področju vplivajo na preparatorje, da začnejo odklanjati prepariranje nezakonito uplenjenih zaščitene koristnih in redkih ptic ter drugih živali.

6. Inozemcem naj se na lovih ne dovolijo nikake izjeme glede lova na zaščitene ptice. Za vse nepravilnosti so odgovorni spremljevalci, ki naj bodo zanje tudi kaznovani.

7. Lovske družine naj po svojem lastnem preudarku še dodatno zaščitijo (trajno, razširitev lovopusta ipd.) v svojem poslovniku ogrožene živalske vrste — in se pri tem po potrebi tudi povežejo s sosednjimi družinami. Mišljene so zlasti živali, neškodljive oz. koristne za kmetijstvo in gozdarstvo.

8. Zimsko krmljenje divjadi organizirati pred vsako zimo tako, da bodo v akcijah po možnosti sodelovali vsi lovci. — Vse bolj mora

prodreti v lovstvo zavest, da je pomoč divjadi in drugim divjim živalim najplemenitejša oblika lovskega udejstvovanja. Prispevek v hrani, opravljene ure ali dosežene točke, pa naj bo del obveznega prispevka vsakega člana za gospodarjenje v lovišču.

9. Polja, gozdovi so skupno delovno področje gozdarjev, kmetovalcev in lovcev. Obstoj divjih živali na tem prostoru je v veliki meri odvisen od razumevanja in sodelovanja navedenih. Stične točke pa so zlasti v občinski skupščini, njenih organih, svetih in komisijah, odborih kmetijskih zadrug in krajevnih skupnostih.

10. Sodelovanje lovskih družin, še

posebno pa njenih enot GS, s šolami, pionirskimi, mladinskimi, taborniškimi, planinskimi ipd. organizacijami oz. društvi naj bo trajna naloga. Zlasti ni prezreti naravoslovnih krožkov po šolah, kjer razgledani lovci lahko povedo in dosežejo pri mladini marsikaj koristnega (npr. izdelovanje krmilnic in valilnic za ptice, preprečevanje zlorabe zračnih pušk itd.).

11. Glasilo »Lovec« bo varstvu narave posvečalo več pozornosti, prav tako bo nekaj več o tem tudi v »Lovskem priročniku«, ki je na vidiku.

Varstvo narave, predvsem divjega živalstva, mora biti skupna naloga slovenskih lovskih organizacij in vsakega lovca posebej.

Lovski turizem

Marjan Krajnc

Po vojni se je turizem začel vse česče omenjati, zadnje čase pa se je uveljavil tudi lovski turizem, ki je sicer povezan s splošnim turizmom, vendar pa je ločena gospodarska dejavnost lovske organizacije.

Lovski turizem pri nas je šele v razvoju. Precej lovcev se z lovskim turizmom ne strinja, nekateri ga celo kategorično odklanjajo. Kaj je temu vzrok? Vsekakor je eden vzrokov, da nekateri lovci živijo samo za preteklost in sedanjost, brez misli na bodočnost. Ohranjanje divjadi in urejanje lovišč bo po finančni plati zmeraj težje in odkod bodo lovske organizacije črpale denar za vedno večje izdatke? Od izkupička domačih lovov? Četudi bi se nekatere lovske družine odločile za skrajno omejitev odstrela, ne bi bila to zanje trajna rešitev. Divjad ima preveč sovražnikov, saj zmanjševanja lovnih površin za-

radi zazidav in industrializacije ter ogrožanja divjadi z agrokemičnimi in tehničnimi pripomočki (strupi, škropiva, stroji) ne moremo preprečiti in zavreti le z zmanjševanjem odstrela. Mogoče so tudi nekateri lovci preveč starokopitni in se prepočasi vživljajo v nove razmere. Naloga prepričevanja je težavna. Mnogi lovci so zopet ljubosumni, da bi kdo drug poleg njih streljal po lovišču, čeprav so morda prav oni lovišču najmanj koristni.

Vzdrževanje lovišč je vedno dražje, prav tako umetna vzreja divjadi, enako prehrana in vse drugo, kar je v lovišču potrebno. Zopet se moramo vprašati, od kod denar?

Pred stoletji je bilo divjadi na pretek; lovilo se je 365 dni na leto. Pozneje so se lovne dobe postopno krajšale. Kako bo s tem čez 20, 50, 100 let? Vsekakor ne več tako kot danes.

Ne oporekam, da lovski turizem prinaša mnogo denarja, a zopet ne toliko, kakor nekateri mislijo. Če lovski turizem gojimo v mejah zmogljivosti, ne da bi v loviščih povzročali škodo, potem imamo od njega precejšen dohodek za gojitev divjadi in urejanje lovišč. Lahko bi zabredli v nepravilnosti, če bi z lovskim turizmom pretiravali. Nekateri lovske družine v svoji vnemi, da bi npr. čimprej prišle do svojega lovskega doma, dovoljujejo prekomeren odstrel divjadi. Nekaj let takšno gospodarjenje sicer prinaša koristi, a polagoma bi vsako tako lovišče propadlo. Če neka LD zaradi nujnosti kako leto dovoli prekomeren odstrel, to še ni greh, če ga potem z dobrimi gojitvenimi ukrepi zopet popravi. Zgrešeno pa je, da lovska družina iz leta v leto zaradi lovskega turizma pretirava z odstrelom, finančna sredstva pa troši samo za nagrade odbornikom, vodnikom psov, za kilometrine in za druge nerazumljive usluge. In končna bilanca je, da ničesar ne prigospodarijo, da nimajo niti lovske koč, prazno lovišče in jalove izgovore.

Rečeno je, da naj se vse lovske družine vključijo v lovski turizem s 25 % udeležbo. Smatram, da je to priporočilo sprejemljivo brez vsake škode za katero koli lovišče. Če ima velika in bogata lovska družina npr. planiran odstrel tisoč kosov poljske dlakaste in pernate divjadi, potem z vso mirnostjo lahko prepusti inozemskim lovcem četrtino, po potrebi lahko tudi nekaj več. Domači lovci s takšno odločitvijo ne bodo kdove kako prikrajšani. Če k izkupičku od inozemskega lovskega turizma dodamo še izkupiček od domačih lovov, bo blagajna zmeraj sposobna npr. za nakup žive divjadi in podobno. Manjše družine ne rabijo toliko finančnih sredstev in če je plan odstrela štiristo kosov, lahko brez nadaljnega namenijo

Foto I. Napotnik: *Kje se pase?*

sto kosov in še kakega srnjaka povrhu inozemcem. Tudi družinska lovišča s pretežno veliko divjadjo ne bodo na zgubi, če nekaj srnjakov, gamsov ali petelinov namenijo tujcem.

Čudna miselnost nekaterih upravljalcev lovišč se izraža v izjavah, da v njihovo lovišče ne bo stopila tujčeva noga. Kolikor poznam takšne družine, povsod ugotavljam, da so njihova lovišča prazna oz. s slabim staležem divjadi.

Priznati pa moramo, da so v našem lovskem turizmu tudi pomanjkljivosti in napake. Lovski turizem nam lahko nudi samo koristi, če pa trpimo škodo, smo sami krivi. Lovski turizem koristi predvsem lovstvu, ki si postavlja lovske domove in koč, da lažje vzdržuje čuvajsko osebje, nabavlja divjad, osvežuje kri v večjih merah itd. ter koristi gostinstvu in tudi trgovini.

Prvo, česar ne bi smeli pozabljati, je, da moramo tudi s tujci loviti

lovsko pravično in da tujec ni izjema. To velja predvsem pri lovu na veliko divjad. Gledati moramo tudi na svojo lovsko in nacionalno čast in ne smemo dopuščati nikake samovolje. Na lovu s tujci se moramo ravnati po lovsko pravičnih načelih, upoštevati lovske običaje in navade. Nekateri menijo, da so vsi inozemski gostje nevarni streljači in da se z njimi ne da loviti. Iz lastne izkušnje vem, da temu ni tako. V naši LD imamo vsako leto italijanske lovske goste in do sedaj še nismo doživeli nobene nesreče. Inozemcem je treba jasno in odločno že pred pričetkom lova povedati, kaj lahko streljajo in kaj ne, kakšno municijo lahko uporabljajo, o načinu lovljenja itd. Če ne znamo tujega jezika, pa nekako izjecljajmo ali pokažimo z rokami, da stane npr. strel s šibrami na srnjad 200 dolarjev, z dodatnim disciplinskim postopkom in podobno, da gosti strelci ne morejo sodelovati v pogonu, temveč samo na stojiščih itd.

Za inozemske goste velja prav tako lovska disciplina kot za domače lovce. Nikjer ni rečeno, da tujega lovca zaradi nediscipline ne bi mogli odstraniti z lova, ali z nediscipliniranimi tujimi lovci lova prekiniti. Sicer pa inozemski lovci takoj ugotovijo, v kateri družini je disciplina in v kateri je ni, ter se po tej ugotovitvi tudi ravnaajo. Kakor hitro npr. pri italijanski lovski družbi izpustite vaje iz rok, da sami šarijo po grmovju in po koruzah med gonjači, jih s težavo spravite zopet nazaj na svoja mesta. Naša lastna nedisciplina in neznanje o pravilnem lovljenju se nam na lovih z inozemci maščuje. Res je med inozemskimi lovci mnogo streljačev in takšnih, ki jim je ta šport tuj, lovijo pač zato, ker imajo denar, a mnogo je tudi dobrih lovcev, in kaj si takšni lovci mislijo potem o nas, je poglavje zase.

Ne zagovarjam lovskih nesreč, ki jih povzročajo tuji lovci, a dejstvo

je, da jih lahko mnogo preprečimo, če ne gledamo lovskega turizma samo skozi devizna očala. Moram ponoviti, da gost ne spada v pogon, med gonjače. Postaviti ga moramo na poljih in v gozdovih na stojišče. S tem je storjen že velik korak, ker bo inozemski lovec vedel, da so domači lovci in gonjači usmerjeni proti njemu in ne bo slepo streljal v pogon. Pazil bo tudi na svojega soseda rojaka, ker je malo primerov, da bi tuji lovci med seboj drug drugega poškodovali. Inozemske goste moramo držati zmeraj skupaj. Tudi posameznike, ki imajo svoje pse, ne bi smeli puščati v pogon med gonjače. Z gosti izvajamo love brez hitrice in pravilno, če pa se kaki skupini mudi, da bi že v zgodnjih popoldanskih urah rada zopet udobno sedela v hotelu, pa jo pustimo, naj gre, a zavoljo takšnih in podobnih muhavosti ne opuščajmo naših lovskih običajev!

Sploh bi bilo priporočljivo, da bi naše lovske družine svoje lovske domove urejale tako, da bi v njih lahko tudi inozemski lovski gostje prenočevali in po potrebi dobili tudi kaj za pod zob. Marsikdo bi raje ostal preko noči v lovišču, ko da se mora peljati v oddaljeno mesto. Tako bi gostje ostali tudi dalj časa v lovišču, posebno pri lovu na veliko divjad. S tem bi imela družina še dodatni dohodek. Ponekod imajo že tudi tako urejeno.

Lovske zveze bi morale za lovske družine, ki se bavijo z lovskim turizmom, izdati posebna navodila o vsem, kar je za takšne love potrebno. Nekateri kljub vsemu menijo, da imajo inozemci neke dodatne pravice in da se jim lahko marsikaj spregleda. Ne morem dometi npr., da vsaj v severnem delu Slovenije streljajo srnjad s šibrami in to neglede na starost in spol. Ali ni to za naše lovstvo ponižujoče? Kje je v takih primerih naša zakonodaja in disciplinsko

razsodišče in kaj sploh v takšnih primerih ukrenejo nadrejeni lovski forumi? Doslej ni bilo še ničesar slišati.

Skrajni čas je, da s takšnim lovom prenehamo in krivce strogo kaznujemo. Za borih nekaj dinarjev ne bomo vendar prodajali svoje lovske časti in vse tisto, kar smo s težavo zgradili! Lovskim družinam, ki nepravilno izvajajo npr. odstrel srnjadi, je treba za določeno dobo odstrel te divjadi prepovedati, družino ali posameznike pa naj obravnava vsaj disciplinsko sodišče, njihova imena pa naj objavi naše lovsko glasilo.

Dolžnost lovcev je, da pred lovom povemo inozemskim lovcem, s kakšnimi šibrami lahko pri nas streljajo na perjad ali dlakasto divjad in da šibre za vrabce na naših lovih niso dovoljene. Toda če takšna navodila dajemo šele pred lovom na zbornem mestu, je prepozno, ker kakršne naboje so prinesli s seboj, takšne bodo tudi uporabili. To in še marsikaj bi naša najvišja lovska organizacija morala urediti že prej; v lovopustu naj bi razposlala v zainteresirane države prospekte, kjer bi bilo vse napisano, kar zahtevamo. Nadalje bi bilo priporočljivo izdati slovarčke najnujnejših lovskih izrazov v italijanskem in nemškem jeziku. V zvezkih najmanjšega formata naj bi bile besede in kratki stavki, ki jih potrebujemo od začetka do konca lovnega dne. Npr. pozdrav, lovski blagor, imena divjadi, šibre, krogla, tu čakati, ne hoditi naprej, ne streljati v to smer, prepovedano streljati na, kazen, globa, števila od ena do deset, sto, tisoč, gremo, stoj itd. Vsaj nekaj, s čimer bi si lahko domači lovci pomagali.

Lovske zveze bi morale v povezavi z občinskimi skupščinami urediti tudi za skrajšan postopek pri izdaji veterinarskih potrdil. V preteklem letu se je zgodilo, da npr. italijanska skupina ni mogla

odpotovati v nedeljo zvečer, ker lovska družina ni uspela dobiti veterinarjevega podpisa. Baje za izdajo takšnih potrdil veterinarji v svojem prostem času niso plačani. Pa uredimo in določimo višino takse, ki jo bodo itak plačali gostje, saj ni važno, če znaša obračun 645 dinarjev ali 20 do 50 dinarjev več. V obdobju največje lovne sezone bi morala biti v večjih središčih dežurna veterinarska služba, ali pa naj družine prejmejo vnaprej podpisane formulare.

Če domači lovci opazimo, da tuji z lovino ne ravnajo pravilno, jim moramo pokazati, kako jo polagamo, prevažamo itd. Po končanih lovih doživljamo čisto neestetske prizore, ko gledamo, kako inozemski lovci premetavajo uplenjeno divjad. Pokažimo tuj-

cem, da smo pravi lovci in da je naš odnos do plena odnos kulturnih lovcev.

Pri nekem lovu z inozemci se je lovska družina vseskozi ravnala po pravilih, od jutranjega zbora pa do pozdrava lovini. Gostje, ki so jim bili lovski običaji tuji, so bili presenečeni, snemali so klobuke, pozdravljali in bili navdušeni. Za mnoge nepravilnosti pri izvajanju lovskega turizma smo sami krivi. Da, tudi s tujci se lahko lovi lovsko pravično in tovariško. Ne podcenjujmo samega sebe in ne ponižajmo se pred vsakim, ki nosi lepšo obleko, več nabojev in novejšo puško!

OBVESTILO:

V prihodnji številki bomo objavili članek predsednika komisije za lovski turizem LZS o problematiki lovskega turizma v Sloveniji.

Uredništvo

pa imamo o pomenu in nalogah rogovja divjadi nepravilne predstave in naša gojitev ni v skladu s hotenjem narave? Verjetno je, da današnja gojitev ni pravilna, ker se je črta s predpisi, kakšna naj bo gojitev, potegnila od »zgoraj navzdol«, zahteve narave pa smo pustili v nemar. Razdelitev srnjakov in jelenov v razrede je stara že pol stoletja, še iz časov, ko smo še malo vedeli o pomenu rogovja pri cervidih, kaj šele o njihovem socialnem življenju. Rogovje so šteli le kot organ za borbo ter ga razdelili v razrede, merili na centimetre in tehtali na grame. Taka razdelitev je nebiološka in za naše lovstvo nekoliko sramotna. Sodobno lovstvo se zadnje čase intenzivno bavi z biologijo divjadi in današnja biometrija se ukvarja s pomenom organov pri divjadi. Današnja klasifikacija trofej pri cervidih ne ustreza več znanstvenim izsledkom, obstaja bolj v splošnem na izkušnosti (empiriki), na okusu in šablonskih razlagah. Sicer mnogi trdijo, da je ta razdelitev že udomačena in da je ni treba spreminjati; je pa tako mišljenje nepravilno in ne bo prineslo napredka pri »gojitvi s puško«. Kakor je razvidno iz razstav trofej, nismo želi zaželenega uspeha. S tako gojitvijo so hoteli lovci naravo prehiteti. K selekciji divjadi prispeva tudi slabo vreme, zlasti pozimi in spomladi, bolezen, poškodbe, roparice itd. Naravna selekcija vpliva vse drugače na populacijo kot umetna. Pri naravni selekciji namreč odpade v glavnem slabotna in bolna divjad. Po naravni selekciji se stanje divjadi kvalitativno zelo hitro izboljša. Narava nam kaže pravilno pot selekcije in je pogoj za dobro kondicijo divjadi in tudi za kakovost trofej. Kako vpliva naravna selekcija, vedno vidimo po hudih, dolgih zimah, ki so vzrok, da je pogin divjadi pri mladih letnikih velik. Po vsaki taki selekciji se populacija divjadi zmanjša; tedaj vidimo

Ali zadostuje vrednotenje rogovja po zunanjih znakih?

Prof. dr. Jože Rant

Povzetek iz referata dr. A. B. Bubenika »Können Geweihe als Auslesemerkmale betrachtet und bewertet werden?«

V zadnjem času se v našem glasilu dosti piše o gojitvi divjadi. Posebno ostri so bili članki nekaterih avtorjev, katerih mnenja se glede gojitve opirajo še na staro miselnost. V 10/11. št. glasila »Die Pirsch« 1969 je dr. A. B. Bubenik, ugledni češki biolog, objavil omenjeni referat, iz katerega podajam nekaj okvirnih misli.

Lovci ocenjujemo divjad po rogovju, in to po kvaliteti, velikosti in lepoti. Uplenjena trofeja je lovci v ponos in jo kdo bolj, drugi manj skrbno hrani, npr. na steni,

kjer mu vzbuja spomin na lep dogodek. Ker so trofeje važen del plena, so jih razdelili v I a, II a, I b, II b, ali pa tudi na trofeje z rdečo ali zeleno piko. Zaradi boljše ugotovitve kakovosti divjadi in uspeha gojitve prirejajo lovske družine letne preglede trofej in jih razdele v one z rdečo piko in na zelene kot zrele za odstrel. S takimi pogledi hočejo doseči, da bi lovci streljali res samo bolno in zrelo divjad, odstrel mladih srnjakov in jelenov, ki so sposobni za razplod, pa preprečili. Na pregledih trofej je pogosto več slabih kot dobrih trofej. Vprašanje je, zakaj kljub skrbni gojitvi ni bolj-ših uspehov? Ali je vzrok pri lovcih, ali je gojitev nepravilna, ali

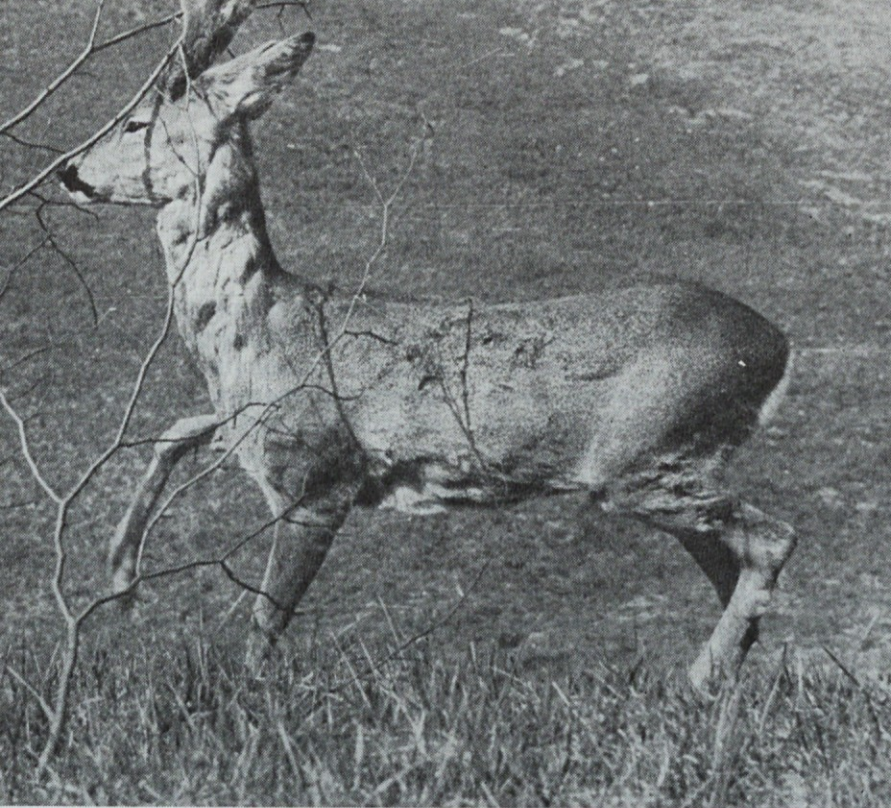

Foto P. Adamič: *Guli rogovje*

naslednje leto v revirju krepko divjad, ker je slab material odstranjen. Danes pa pri lovcih prevladuje žal še zelo močno mnenje, da je treba vso mlado divjad, ki ne kaže v prvem ali drugem letu pravega razvoja, iz gojitvenih razlogov odstreliti.

Trofeja ne sme biti namen in bistvo lova. Življenje divjadi se nikakor ne sme zapostavljati za trofejo. Trofeja je okras in ponos divjadi, ne sme pa biti lovcu bistveni ideal plena. Rogovje divjadi je v glavnem orožje, kot življenjsko važen organ, ki vzbuja pri sosedu pozornost in divjad hoče z njim pri njem doseči ugled. Pomen rogovja je za nosilca v naravi zelo velik. Divjad z močnim rogovjem postane vodja oziroma predstavnik v svojem rajonu. Pomen rogovja je tako ukoreninjen, da ima selektivno vrednost. Lov za trofejami torej nikakor ne sme biti cilj gojitve, temveč naj gojitev stremi za tem, kako ohraniti divjad in kako ji izboljšati življenjske pogoje. Naša poglobljena skrb naj bo ohraniti tudi zdrav naraščaj, ki ga žal za odstrel pogosto določajo že pri zeleni mizi. Gojitev naj

danes pomeni: ohranjati divjad z lovom v njenem čim boljšem stanju in na tak način, da se v lovišču dobro počuti.

Dobro počutje divjadi je odvisno od določenih socialnih razmer. Samo divjad v dobri populaciji in ki se dobro počuti, ima pogoje za optimalen razvoj telesne konstitucije, od katere je odvisen tudi razvoj odrastkov na čelu kot orožja. Rogovje je zelo občutljiv organ. Vsako slabo razpoloženje se lahko izraža v poslabšanju rasti rogovja. Rast in razvoj rogovja sta zelo občutljiva. Že velika telesna obremenitev ohromi pravilen razvoj. Razvoj rogovja regulira centralni živčni sistem.

Rogovje se pri cervidih sleherno leto na novo razvije in vsako leto odpade. Ta lastnost rogovja pa se je razvila. Prvotno, pred več milijoni let, so imeli cervidi koščene čelne odrasleke. Notranjost odrasleka je bila iz gobaste kosti, ki je imela trdno koščeno ohišje. Ta koščeni čelni odraslek je bil bojda skozi leta vraščen v razvojno kožico. Tako odeto rogovje je bilo občutljivo za pritisk in udarec ter je bilo tudi manj odporno. Koščeni

odraslek na čelu je imel batasto obliko in ga imamo za predhodnika današnjega rogu. Tak prarog se je sčasoma, skozi milijone let, razvijal v dolžino in višino in se je tudi razvejl. Z razvojem, rastjo in razvejanostjo je postala žival svojemu vrstniku bolj opazna in je vzbujala občudovanje in respekt. Rogovje je predstavljalo divjadi svojevrstno orožje, ki je služilo za obrambo ali napad, organ, s katerim je žival tudi imponirala svojemu sovražniku. Čim bolj je bilo rogovje razvejeno, tem bolj se je izražala divjad kot posebnost višjega socialnega razvoja. Kakšno naj bo srnjačje rogovje? Roža naj bo dobro razvita in naj ne sega do koščenega očesnega roba. Steblo naj bo nagnjeno navzven, ki se po odcepitvi prvega odrastka upogne nekoliko navzad. Na notranji strani naj bo grbičasto. Grbice naj bodo od cepitve prvega odrastka navzdol vedno večje. Sprednji odraslek naj bo nalahko upognjen navznoter in navzgor. Zadnji odraslek naj bo močnejše upognjen navznoter. Oba zadnja odrastka naj bosta po možnosti zadosti dolga. Odcep prvega odrastka naj bo po možnosti vrh ušes. Teža rogovja naj bo 400—450 g, teža 300 g je zadovoljiva, od 550 dalje pa se šteje za odlično. Razkremenost, barva, grbičavost kažejo arhitektonsko posebnost, kamor tudi moremo še šteti lahke asimetrije. Rogovje naj bo rjavo in temnejše barve. Rogovje odraža posebnost vsakega srnjaka in njegovo socialno življenje. Razne asimetrije ne smemo šteti za škart in tako rogovje ne smemo oceniti za »b«. Srnjak je zelo občutljivo bitje. Vsako duševno nerazpoloženje povzroči slabo kondicijo in vpliva na razvoj rogovja. Oblika rogovja je lahko pri enem in istem srnjaku vsako leto drugačna, pač odvisno od tega, kako je srnjak v tem letu živel, v dobrih ali slabih socialnih razmerah. Možno je torej, da je srnjak

Foto B. Jesenko: I a

neko leto I a, naslednje pa I b in obratno. Zato je tudi ocenjevanje srnjaka po teh kriterijih nebiološko in nesmiselno. Nujno je, da srnjaka, ki je izpostavljen spremembam po možnosti ne streljamo do 5 let starosti. Potrebno in zadnji čas je, da opustimo to staro razdelitev srnjakov na I a itd., plod že 50 let stare nemške miselnosti, ki je nastala na popolnoma napačnih in nebioloških razpoznavah. Nova razdelitev srnjadi bo morala biti zasnovana na bioloških ugotovitvah.

S pravilno in uspešno gojitvijo jelenjadi in srnjadi moramo obe vrstama ustvariti ugodne življenjske razmere, v katerih se bosta kar najbolje počutili. Socialno zadovoljstvo pri cervidih je le tedaj, če popolnoma razvite živali vodijo mlajše in kjer ni gostota populacije prevelika. Najugodnejše je, če med mlajšimi in starejšimi odraslimi živalmi vlada številčno ravnovesje.

Socialni red je le tam, kjer jelen ali srnjak ustanovi svoj lastni okoliš, ki mu nudi najboljše življenjske pogoje, to je mir in hrano. Naša srnjad je pogojno solitarna divjad, se pravi, njen pogoj je samota. Njen življenjski okoliš je grmovje in obrobni deli gozda. Od marca do avgusta živi srnjak v stalnem stanišču. Na tem področju je njegov osebni dom. Njegov prostor se tudi še lahko razteza na odprto polje. Njegov prostor naj bo tolikšen, da mu nudi ustrezne življenjske pogoje. Ta prostor srnjak vestno brani. Odganja vsakega vsiljivca — srnjaka, ki se njegovemu stanišču približuje, tudi če ga že le ovoha, ga začne preganjati.

Odprt prostor (senožeti in poseke) so navadno dobri pašniki. Teh se navadno poslužuje več srn. Tu se razvija družbeno življenje, kar ustreza življenjskim in fiziološkim zahtevam srnjadi. Dokaz za tem okusnejšo in tem hranilnejšo pašo je, če se čimveč divjadi pase na njej. Srnjad ljubi senožeti sredi gozda ali ob zunanjem robu gozda. Ti pašniki pa si niso enakovredni v paši. Iz tega razloga zasede boljši prostor močnejši srnjak. »Posestnik« takega pašnika mora biti fizično in psihično dovolj razvit, navadno šele od tretjega leta dalje. Mlajši srnjak, ki še nima lastnega okoliša, postane nekaj »nomad«, klatež, ki se seli po lovišču in si išče svoj lasten prostor. Če je gostota srnjadi prevelika in je »nomadov« preveč, se ne počutijo ugodno ne le potujoči »nomadi«, temveč tudi starejši, ki jih v lastnem okolišu redno motijo vsiljivci. Mlada srnjad, ki na ta način pride dnevno v tuje okoliše, iz katerih je redno prepodena, je zavoljo tega psihično in socialno prizadeta, kar se izraža v razvoju kondicije.

Odrasel srnjak ima nagon, da izbere zase ugoden prostor, ki naj meji po možnosti na sosedni okoliš enako močnih odraslih srnjakov. Meje dobro zaznamuje in

redno kontrolira. Če morebiti pri tem sreča soseda, tedaj mu s svojim rogovjem skuša imponirati in mu da znamenje, naj se prepričljivo umakne iz njegovega okoliša. V nasprotnem primeru pride do borbe. Srnjad ne ljubi prevelike gostote lastne vrste in tudi ne okrog sebe preveč mladine. Srnjak tudi nima rad okrog sebe preveč srn, kvečjemu samo eno, kateri se je med zimo slučajno privadil. Na ta način je spolno razmerje pri srnjadi izenačeno. To razmerje temelji na prosto živeči in od narave prehranjeni populaciji. Starostna zgradba srnje populacije je nekoliko drugačna kakor ona, zgrajena na »piramidah« in ki ima za cilj kolikor mogoče veliko trofeje.

Naravna izguba pri srnjadi je v prabiotopih zelo velika; okoli 50 % mladice ne preživi prve zime. Razred mladih klatežev je ca. 40 %, zrelih pa 60 %. Na ta način pride — pri razmerju 100 : 100 — ob prsku na 60 zrelih srnjakov 100 srn, če je res le 40 % klatežev. Da se ustreže socialnim zahtevam sodobnih revirjev, je nujno potrebno, da je gostota srnjadi majhna. Srnjak živi navadno samotarsko in je težko dognati, kolikšen je resničen stalež v revirju. Pogosto je srnjadi 2 do 3 krat več, kakor je dognano. Če je srnjadi več ko 6 na 100 ha, se mora srnjad

Foto J. Sitar: II b ali I b?

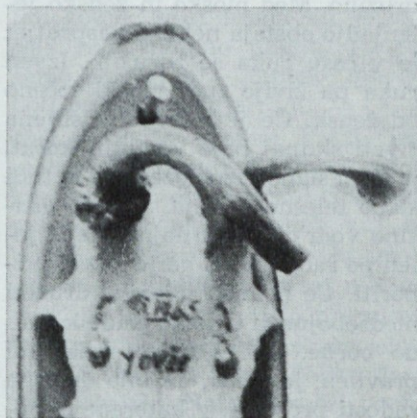

Foto D. Lenarčič: Na zlomljeni rožnici raste tretji rog

ali izseliti, ali pa postanejo socialne razmere slabe. Če hočemo imeti v lovišču krepko srnjad, moramo redno skrbeti, da njen stalež ni prevelik.

V docela drugačnih razmerah živi jelen. Jelen nosi veliko rogovje, ki ga prisili, da živi v bolj redko gozdnatih revirjih in na odprtih, svetlih prostorih. Življenje v takih revirjih zahteva pri jelenjadi druge socialne razmere. Mlada jelenjad se druži v družine, ki so različno močne. Odločilno je, koliko jih lahko vodi vodilna košuta. Ženska teleta so pri košuti do petega leta starosti, ko jo moški zapuste že s tremi leti. Vsaka taka skupina mladine z vodilno košuto tvori eno družino. Med moško in žensko jelenjadjo obstaja nekako nasprotje; le v času ruka se združijo. Izven ruka pa živijo tudi moški ločeno od žensk. Če je mladež prisiljena živeti skupaj brez vodilnih košut, je žival slabo razpoložena in se tudi slabo telesno razvija. Jelenjo družino vodi ob ruku najmočnejši jelen po rangi, ki si ga je moral priboriti. Če ni med jeleni v družini medsebojnega ugleda, pride kmalu do borbe. Da je razvoj jelenjadi pravilen, je treba, da ima družina zadosti prostora, v katerem se ne-

moteno giblje, da ima dovolj hrane in da ima njena populacija ugodne socialne razmere. Socialna populacija je drugačna, kakor jo kažejo umetno narejene piramide. Jelen je poligam in ga ob ruku ena košuta ne zadovolji. Razmerje 1:1 ni zadostno, temveč 1:1,5. Pogin jelenov je večji kot košut, tako je število teh vedno večje od jelenov. Socialna struktura je tako urejena, da je ob ruku pri vodilnem jeleni vedno več košut. Jelen je spolno zrel in telesno razvit šele v petem letu. Mlajši jeleni se aktivno udeležujejo rukanja šele potem, ko vodilni rukajoči jelen zapusti svoj prostor. Gojitveno ni pravilno, če ob ruku segamo po jelenih od petega do desetega leta starosti. Za jelene in za srnjake naj velja, da jih ne streljamo pred njihovo zrelostjo. Ni namreč vsak jelen ali srnjak, ki nosi »slabo rogovje«, potreben za odstrel. Zato moramo biti pri odstrelu srnjakov, ki so mlajši od pet let in pri jelenih, mlajših od osem let, zelo previdni. Če danes na rednih pregledih trofej opazimo, da je 50—70 % slabih, je prav to dokaz, da »gojitev s puško« ni idealna za razvoj rogovja. Nemogoče je, da bi bil genetski vzrok tolikim slabim. Da trofeja ne zadovoljuje lovca, je kriva tudi lovčeva mentaliteta. Rogovje ni zgolj znak kondicije divjadi, temveč je predvsem znak dobrega počutja v mladostni dobi.

Če jih je pri srnjakih preko 50 % s slabo razvitim rogovjem, je možno, da se trofika rogovja ne razvija pravilno (genetika), ali pa je vzrok drugje; podhranjenost pozimi, bolezen itd. Koliko je pravih ovir za razvoj rogovja, ni jasno. Verjetno jih je komaj 5—7 %, kjer bi bili geni edini vzrok nezadostnega razvoja. Pri študiju genetike je nujno potrebno vedeti, da niso le slabi geni pri moškem spolu, temveč tudi pri ženskem spolu lahko vzrok slabega razvoja. Razdelitev rogovja na I a itd. je izumetničena in ne-

smiselna ter gojitvi bolj škoduje kakor koristi.

S tem člankom sem hotel našim bralcem na kratko podati glavne misli priznanega biološkega in lovskega strokovnjaka. Njegove misli se mi zdijo pravilne. Na tem polju bo treba še mnogo dela in študija. Želim, da bi sodelovali tudi slovenski lovci, zlasti lovci-znanstveniki. Potrebno je, da vedno temeljiteje opazujemo naravo in sledimo njenim dogajanjem. Že večkrat sem v našem glasilu opozarjal na pomen in vlogo dednosti, ki je za gojitev bistvenega pomena. Le na ta način bomo prišli do pravih gojitve divjadi, kakor jo razlaga dr. Bubenik.

Pripomba:

Z objavo pričujočega članka seznanjamo lovce o razglabljanjih o gojitvi srnjadi v ugledni nemški lovski reviji. Današnje stališče o gojitvi srnjadi kot tudi druge divjadi ni nekaj dokončnega, stalnega, kajti v biologiji divjadi so vsekakor možna nova odkritja. Zato so v bodočnosti možne spremembe tudi pri »gojitvi s puško«. Vendar naj bo ta članek zgolj informativnega, ne pa instruktivnega značaja, kajti dokler nimamo zgrajenega novega sistema odstrela srnjakov, toliko časa se je treba absolutno držati sedanjih navodil. Lažje je namreč nekaj razdreti, kakor zgraditi.

Uredništvo

Foto P. Adamič: *Kje gruli ruševca*

Na ruševca

Miha Lipušček

Prvič sem ga šel poslušat, ko še nisem bil lovec. Šel sem, ker me je vedno vleklo v gore. Takrat nismo imeli sreče, da bi ga slišali. Samo belka se je nekajkrat oglašila. Čakali smo tiho in prisluškovali spočetka nekako sramežljivemu oglašanju ptičev, ki je pa postajalo vse bolj samozavestno in živahno. Črnega pevca sicer ni bilo, pa smo bili vseeno zadovoljni, saj smo doživljali jutro v gorah — tisto čudovito jutro, ko začne sivino jutranjega mraka počasi, neopazno zamenjavati rumenkasto oranžna zarja, ko začne nebo postajati modro, ko črno rušje začne dobivati zeleno barvo...

Nekaj let kasneje sva začela hoditi na ruševca z Marjanom. Našla sva se. Tudi on ni maral hoditi tam, kjer je hodila večina. Vleklo naju je bolj na svoje. Začela sva hoditi »Nad zajlo« na Tmnsko. Tu je bilo še najbolj mirno, ker si mnogi tja gor niso niti upali. Pot,

kolikor jo je sploh bilo, je bila precej strma. Bilo je tudi nekaj plezarije, toda tam, kjer drugače skoraj ni bilo prehodno, je bila napeljana jeklena vrv. Zato so ta kraj tudi začeli imenovati »Nad zajlo«. Poleg tega je bilo kar precej daleč — kar pošteno poldrugo uro od zgornje lovske koč.

Večkrat sva šla zastonj — niti slišala ga nisva. Takrat so bili ruševci redki v našem lovišču. Bilo je drugače kakor zadnjih nekaj let, ko jih je povsod dosti. Kmalu v začetku sva si izbrala novo pot, ker nama gruč v grapi ni bil preveč pri srcu. Nadelala sva bližnjico, a za to je bilo treba še več plezanja. Vodila je namreč skozi žleb in po grebenu, ki nista bila prav preveč lepa. Bila bi kar dobra trojka, če se izrazim v alpinističnem jeziku.

Ko sva ga hodila tako že tretje leto motit pri vasovanju, se je le obrnilo. Ugotovila sva, kje ima ra-

stišče. Čakala sva ga ločeno; jaz nekaj metrov pod tistim kupčkom iztrebkov, Marjan pa kakih petdeset metrov nad menoj. Stisnil sem se pod rušev grm in čakal kot pribit. Čakam, čakam tiste dolge, nekoliko hladne minute, vendar nepozabne, ker so prav do vrha napolnjene, nabite s pričakovanjem. Končno je le priletelo — kot bi prišlo iz neba. Zdrznil sem se in okamenel. Še dihati si nisem prav upal. Odprl sem usta, prav razmaknil sem čeljusti. Nekaj zato, da bi imel zrak pri dihanju širšo pot, da ne bi šumel skozi nos, nekaj pa zato, da mi ne bi šklepetali zobje, kajti brada mi je začela zelo živahno migati. Pa ne samo od mraza — mnogo, mnogo bolj od razburjenja.

Nekajkrat je zapihal kakih pet metrov pod menoj. Nisem ga videl, ker je bil na drugi strani ruševega grma. Sam nisem vedel, kaj bi počel. Poklicati si ga nisem upal, ker je bil preblizu. Pa saj niti ne vem, če mi je to prišlo na misel, ker so tudi možgani nekako okameneli. Niti ne vem, koliko časa je to trajalo. Nato je začel razči-

ščevati situacijo črni svat sam. Lotil se je gruljenja. Toda to gruljenje se mi je začelo bližati! »O mat' nebeška!« Vse v meni se je ustavilo, okamenelo, ukočilo in hkrati drhtelo kot prenapeta struna. Čas se je nekako zgostil. Dobro, da ni trajalo dolgo. Noge in peruti sem mu zagledal pod vejami na kake tri metre. Ustavil se je, zapihal in odskočil. Nato je »prišel kočijo« na kaka dva metra od mene. Opazoval sem ga, kako premika kljun. Takrat se mu je glas zataknil. Ni mi bilo več do streljanja, tudi če bi lahko. Tako blizu sva bila drug drugemu. Jaz nisem bil več človek iz doline, iz civilizacije, ki je prišel v gore po trofejo, da bi se pobahal pred drugimi, kaj zmore, da bi se nekoliko povzpел na lestvici uveljavljanja. Ne, tedaj ni bilo tega v meni. Tedaj sem čutil, da tudi jaz pripadam tisti Naravi kot ta čudovita ptica. Bil sem del tistega božanskega gorskega jutra. Premaknil sem se in petelin je odletel. Nič mi ni bilo težko. Nič nisem bil nejevoljen. Bilo je lepo, kajti bil sem potešen. Bil sem srečen. Tudi potem, ko je prišel Marjan, ko sem mu vse povedal, je bilo lepo. Kar nič se nama ni mudilo v dolino. Posedala in pohajala sva gor po skalah, snežiščih, po stari, od snega poležani in zlepljeni travi. Nikamor se nama ni mudilo. Opazovala sva gamse mirno, brez pohlepa, samo z zanimanjem, kako so neki prestali zimo. Bilo je lepo. Med drugim sva modrovala tudi o odnosu lovca do divjadi in do soljudi, do družbe. Če bi bila sama, bi šla še večkrat tako na lov. Čisto nič bi ne bilo narobe, če bi se vračala prazna v kočjo. A kaj, ko človek ni vedno sam in od časa do časa mora prinesiti nekaj v dolino, ker drugi to pričakujejo. Če se vedno vračaš prazen, te začnejo imeti za čudaka.

Zato sem šel tudi drugi dan. Ker je moral Marjan v dolino, sem šel sam. Iz kočje sem odrinil kmalu

po enih in tipal v noč. Nič kaj prijetno ni bilo potegovati se po tistem žlebu. Če si sam in da se ti kaj zgodi...

Na mestu sem bil že pred tremi. Ugnezdil sem se v ruševem grmu kakih dvajset metrov od mesta, kjer sva se gledala — prejšnji dan. Ko sem sedel, se mi je zdelo, da še kar udobno sedim. Kmalu pa me je začelo vse tiščati. In tudi za strel ni bilo najlepše, ker je bilo pred cevjo nekaj ruševih vej. Prej sem mislil samo na to, kako bi se čimbolje skrnil nesluteno ostremu ruševčevemu očesu. Sedaj sem pa vedno bolje vedel, da sem ga polomil. Toda menjati čakališča nisem hotel oziroma nisem mogel, ker se je že začela oglašati taščica. To jutro ga dolgo ni bilo. Začele so se že oglašati kukavice. Sem že mislil, da ga ne bo, ko prileti, kot bi padla kaka težka mokra cunja in zapiha čuuuhššš, čuuuhššš. Dolgo ga ni bilo izza grma. Nato sem mu le zagledal glavo. Zdelo se mi je, da sva se srečala s pogledi. Ne vem, me je videl ali ne, a slutil me je menda, ker je za nekaj časa utihnil. Spet je začel pihati, nato gruliti in se pomikati naprej. Končno je le prišel do tam, kamor sem predvedeval. A nič lepo se ni videlo. Napoti mi je bila veja. Hotel sem se malo dvigniti, toda — smola! Verjemite ali ne; a jaz vem, da je bilo res, tudi če kdo poreče, da je lovska. Desne noge, ki naj bi nosila glavno težo, ko bi se nekoliko dvignil, sploh nisem čutil — kot da je ni. Tako negibno in toliko časa sem bil napet, da je popolnoma zaspala. Hotel sem si malo več pomagati z levo, toda v tistem je petelin zafrfotal in odletel. Odletel še za eno leto, kajti vedel sem, da naslednjo nedeljo ne bom mogel priti, kasneje bi bilo pa že prepozno.

Ko sem ga naslednje leto čakal prvič, ga sploh ni bilo. Starejši lovec je sicer dejal, da ne bo nič, da je preveč mráz, da mu je zamrznil kljun. A z Marjanom sva

šla pogledat vseeno. Res ni bilo nič. Še sove so se tisto jutro bolj poredko oglašale.

Naslednjo nedeljo mi ga je speljala kura. Čakal sem nekoliko prenizko. Domneval sem, da bo pel malo nižje, ker je bilo več snega. A oglasil se je le visoko. Malo sem počakal, da se vpoje, nato sem ga hotel poklicati — poskusiti pravzaprav, kajti ruševca klicati navzdol je skoraj nesmiselno. Kar zaslišim, da je pod menoj nekaj zašumelo. Mislim, da je pod lasica ali kaj podobnega, toda dober meter od sebe zagledam kokoš. Pogledala sva se, nato pa ko-ko-ko in zafrfotala je, za njo pa še petelin.

Čez teden sem se spet znašel v koči. Tudi to pot ni bilo najlepše vreme, a kaj pomaga. Če te obsede, če te prevzame strast, se pač ne moreš braniti. Bil sem spet sam, kajti Marjan je šel pod Bogatin, jaz pač po stari poti proti Peskom. Dogovorila sva se, da si bova dajala znamenja z žepno svetilko — ob tej in tej uri, od tam in tam — če bi se komu kaj zgodilo. Menil sem namreč, da v tistem žlebu ne bo najlepše, ker je zvečer nekaj rosilo. Nisem se motil. Bilo je kar precej nemarno, kajti v mokri skali niti prsi niti guma in ne tekstil — bodisi na kolenu, komolcih ali na zadnji plati — ne držijo tako kot v suhi. Celó koleno se mi je začelo tresti na nekem mestu. No, malo več me je zamudilo, šlo je pale. Sicer sem pa še prezgodaj prišel do rastišča. Poznalo se je, da je oblačno, ker se zelo dolgo ni začelo svitati. Zasidral sem se med manjšo skalo in rušev grm. Nič kaj dosti upanja nisem imel, ker sta vlaga in mráz prodirala prav do kosti. Zdelo se mi je, da je vreme preveč pusto za ljubezen, pa tudi če gre za tako vročekravnega trubadurja. Toda kri ni voda! Ni ga zadržalo, kajti tisti njegov »čuuuhššš« me je prestrelil, da me je prav zbolelo v želodcu. Glas je prišel izza bližnjega grebenčka.

Torej ni več stalen, sem pomislil. Prisluhnil sem, da bi določil moč, višino njegovega glasu in ga začel izzivati z malo šibkejšim glasom. Kake tri-štirikrat sem zapihal in že je čofnilo; prav za mojo skalo, samo na drugi strani. Na, tu ga imam, sem nemočno pomislil. Kaj sem hotel? Nič. Še bolj otrpniti in čakati. Odrešil me je še kar hitro, ker se je preletel na ruševo vejo kakih trideset metrov od mene. Sedaj je ura, sem si mislil in ga ulovil v križec. Rekli so mi namreč, da je bolje z daljnogledom, če je vidljivost slaba in če veš, kam gredo šibre. Počilo je nekam čudno. Tudi veja se je zamajala — toda šele takrat, ko je petelinček odletel. Odletel, da; prav lepo normalno odletel. Nisem mogel priti k sebi, kaj je pravzaprav bilo. Šele potem, ko sem videl dober meter pred seboj na robu skale narisane sivkaste snop — sledove šiber, se mi je zbistrilo: bokarica s šibrami spodaj in daljnogledom na vrhu, skozi katerega sem ravno lepo gledal čez skalo... Z mešanimi občutki sem se začel počasi spuščati proti koči.

Ni moglo biti drugače, ko da sem ostal še en dan. Če že zaradi drugega ne, moram ostati, da pogledam, če še pride; da ga le ni prišla kaka šibra. Najkasneje ob petih, sem si mislil, mora biti dvoboj končan. Če malo pohitim, bom v dobri uri in četrt pri avtu, nato pa še tistih petdeset kilometrov do službe. Bo že kako!

Ko sem v ponedeljek zjutraj, oziroma ponoči, čakal v primerni razdalji od skale, kamor sem ga priklinal prejšnji dan, se mi je zdela tišina še globlja, še močnejša. Neskončnost je bila še bolj neskončna, še skrivnostnejša, ker sem vedel, da sem sam daleč naokrog. Vredno je doživeti tako jutro sam v brezmejni gorski tišini.

Moral sem tolikokrat priti, moral sem ga tolikokrat polomiti. To je naravna pot, to je biološka kri-

Foto I. Fabjan

vilja, to je življenje! Koliko bi bil ruševca vreden, če bi ga prinesel prvič? Vsaka stvar je vredna toliko, kolikor vanjo vložiš. Zato ne razumem tistih, ki bi radi imeli ruševca prvič, čeprav ga prej še nikdar niso videli, niso slišali. Ali se ne zavedajo, da s tem siromajšo sami sebe. In, če jim uspe, presečejo naravno pot, krivulja in vrh

visita nekje v praznem, kot bi kip obesil brez podstavka na kljuko.

Ves čas, ko je strel skoraj izdajalsko razparal gorsko tišino, ko je omahnil in zdrsnil po snegu, ko sem ga videl, kako je še nekajkrat zadržel, ko sem ga rahlo dvignil, pobožal in nekako samogibno pritisnil k ustom — menda v tem smislu kot si športniki podajo roke po dvoboju — ko sem mu dal zadnji grižljaj in ga navezal na macesnovo trtico, sem se spraševal, kako mi je pravzaprav pri duši. Tolikokrat sem razmišljal o tisti »grenki kaplji«, ki kane v čašo sreče ob uplenitvi. Mnogo je na tem, čeprav včasih preveč diši po sentimentalnosti. Tisto jutro je v meni menda premagovalo zmago-slavje. Ne me napačno razumeti. Ni bilo to tisto hrupno, divjaško, brezobzirno zmagoslavje z nogo na plenu in izbočenimi prsmi. Ne, bilo je zaslužen zadoščenje po poštenem dvoboju. Nisem štel, kolikokrat sem lazil po tistih skalah. Desetkrat, morda petnajstkrat. In bilo je precej možnosti, da bi bil omahnil jaz.

Oblak nad prepadom

Tone Svetina — ilustriral Lojze Perko

III.

Poletje se je nagnilo. Dnevi so bili topli, skoraj vroči. Divjad se je umaknila v osoje dozorelih skal in se pasla le v zgodnjih jutrih ali pozno pod noč. Gamsi pa so se umaknili v sence zadnjih goščav. Andrej je v teh lepih in toplih dneh ostajal v gorah. Opazoval je divjad. Gamsom je polagal soli in bil na nogah od svita do teme. Odkar je zastrelil Prodnika, so bila pasišča mirna in ni bilo slišati strelav, ne pod noč ne v zgodnjih jutrih. Glas o njem je šel po do-

lini od ust do ust. Vsi, ki so imeli v senožetih skrite puške, so računali nanj in postali previdni.

Odkar sta se z Jano zgrabila v Zelenih meleh, ni več našel miru. Vznemirila ga je že prvega dne, ko je prišla na planino. Zalotil se je, da rad hodi vrh Ruške glave, tik nad stenami, in z daljnogledom opreza, dokler ne pride na plano dekle v živobarvnem oblačilu. Nekaj časa se je krotil. Vedel je, da se divji lovec Prodnik poganja za njo in ni mu bilo, da bi mešal štrene. Že tako so mu vsi nagajali. Prvo leto, ko je nastopil službo, so

kar naprej pokale puške. Ko je nastopil ostreje, so ga grdili. Glave srn so mu pribijali na vrata kože, na steze polagali gamsove parklje in drob, nastavljali zanke in ga obrekovali po gostilnah. Zdaj so se ga bali in ga še bolj sovražili. Tudi tega, kdaj je bil v dolini, zlepa niso mogli ugotoviti. Nihče ni vedel, od kod in kdaj se bo vzel. Kot duh se je znašel sredi koscev ali drvarjev.

Edina, ki ga je resno motila, je bila Jana. Sprva ji ni bil naklonjen, ker je slutil, da opreza za njim in javlja Prodniku in divjim lovcem, kdaj odhaja v dolino in kam ga zanese pot. Ko pa jo je malo bolje spoznal, se je ta občutek porazgubil. Vznemirjala ga je vse bolj in želel si je njene bližine. Vendar ni mogel mimo predsodkov, ki so ju ločili. Sklenil je, da se je bo izogibal in si jo iztrgal iz spomina. Pa je vseeno sanjaril o njenih nagajivih očeh in prikriti milini. V zgodnjem poletju je po nekem dežju ležal v lopi v pečeh nad studencem; sonce je zlilo v grapo curek toplote in zaiskrilo pršečo vodo, ki je šumela čez steno. V daljnogledu je nenadoma zagledal Jano in jo radovedno motril. Mislil je, da je prišla po vodo. Sklonila se je nad tolmunček in igrivo poškopila z rokami po vodi. Odstopila je in se razgledovala naokrog, kakor plašna srnica, preden pride iz gozda na pašo. Gozd je bil miren in lovec prihuljen. Potem je odpela životec, bluzo, krilo in slekla vse, kar je imela na sebi. Ostala je gola, z lasmi, padajočimi po hrbtu. Stopila je pod slap in pustila, da ji je voda lila na prsi in jo ovila v hladno svetlikačo se pahljačo. Andrej jo je z zatajevanim poželenjem motril z daljnogledom, dokler se dekle ni osvežila, stopila izpod vode, se otrlila in oblekla ter bosa lagodno izginila po stezi v gozd. Večkrat je še ležal pod skalnato lopo, na robu ob slapu, nje pa ni bilo več. Voda se je osušila in se lenivo

cedila po zelenih, z mahom obraslih skalah.

Koprnenje po njej pa je ostalo v njem. Morda se mu je tudi zavoljo tistega pri slapu tako vtisnila v spomin, je premišljal, ko je lezel v Gamsove plane žet gamsom dozorele trave. Najrajši bi jo šel obiskat. Posebno sedaj, ko se Prodnik skriva in celi nogo daleč v drugi dolini. Pa ni mogel najti opravičila. Kar streslo ga je, če se je spomnil, kako se je zvijalo njeno telo in kako so ji sijale oči, ko sta padla v rušje. Vonj njenih las mu je obležal v nosnicah.

Travo je žel z derezami na nogah, da se je bolje obdržal v strmini. Bila je sočna in visoka in v lepem vremenu se je naglo sušila. Nosil jo je v lope pod stene in jo zlagal v kupe. Noči so bile tople in spal je kar zunaj, pod zvezdnatim nebom.

Neko toplo, opojno čustvo ga je prevzemalo, kadar je mislil na Jano. Vse je prišlo tako nenadno, da se je komaj zavedel. V dolini onkraj gora, kjer je bil prej za lovca, je imel nekaj deklet, toda ogreti ga ni mogla nobena.

Že zjutraj je zatemnelo nebo na zahodu. Svinčena sivina je rastla in zasenčila gore. Počasi se je valila preko neba. Ozračje je bilo soparno in mirno. Zaskrbljeno se je oziral v nebo in hitel. Zadnje seno je spravljaval v zavetje, ko je piš vetra zajokal v rezech in skrivil samotne macesne. Na vzhodu je votlo zagrmelo in naznanjalo nevihto. Pobral je orožje in naglo odšel. Prve debele kaplje so ga že bičale v lica. Po ozki gredi je prečil ogromen skalni steber, ko je temen oblak zagnil ostenje Razora. Strela je siknila in se razklala pred njim v tisočero žarečih jezikov, da je oglušujoče zabobnelo v ponor, napolnjen z vrtečo se meglo.

Ulila se je ploga. Premočen je bil v nekaj minutah. Piš mu je odnesel klobuk in kuštral lase. Gast zrak je bil nabit z elektriko. Škr-

latna svetloba strel ga je slepila. V prestopu s police v grapo, ki je vodila na sedlo, so klokotale hudo-urne vode in sičalo je sproženo kamenje. Čeprav nerad je moral preko. Ko je plezal čez, mu je droben kamen oplazil glavo in mu ranil roko. Šele spodaj, globoko pod sedlom, je bil varen pred strelo in kamenjem. Čez planino je hitel proti koči, kakor da bi ga kdo podil.

Jana je stala med vrati in gledala v bele zaveske dežja v vetru. Zagledala je premočenega lovca in na ves glas zavpila: »Andrej! Pridi k meni vedrit!«

Njen glas ga je ustavil v teku. Samemu sebi ni mogel verjeti, da ga res kliče. Postal je. Ko pa je spet poklicala, jo je ubral naravnost k njenemu stanu. Zasopel se je ustavil šele ob ognju.

»Kakšen pa si?« se je zgrozila, zapahnila vrata in priložila na ogenj nekaj suhe smrečine. Mokri lasje, zlepljeni s krvjo, ki mu je curljala preko obraza, so mu viseli na čelo. Od njega pa je kar teklo. Povedal ji je, da ga je nevihta ujela v Razoru in da ga je ranilo padajoče kamenje.

»Saj nisi pri pravi! Še v lepem vremenu tam gori ni za ljudi!« Vrtela se je okoli njega in mu pomagala odložiti stvari.

Sedel je k ognju. Urno se je zasukala, vzela arniko in namočila platneno krpo. Pritisnila mu jo je na rano, ki mu jo je zasekal kamen na čelo. Niti trznil ni. Obvezala mu je glavo in roko, kjer ga je obdrgnilo. Potem mu je skuhala čaja, ki ga je hlastno popil. Ob ognju mu je toplota izparevala vlago, da je bil videti kot v dimu. Sedla je na drugo stran plamena in ga začudeno opazovala. Med njiju je legel molk. Zunaj je hrumelo nebo. Po škodlah je neutrudno in vznemirljivo prijetno tleskal dež. Sedela sta kakor tujca, drug proti drugemu, oba zadržana in ujeta v nenadno zadrego. Ko sta se srečala z očmi, je bilo nerodno

obema. Tako nenadoma in tako nepričakovano sta se našla, da sta se počutila kakor ujeta nekje v varljivem svetu, kjer vsaka nepravilna stopinja lahko povzroči, da se človek pogrezne in zapravi ves sanjski privid. Ogenj je plahutal z velikim škrlatnim plamenom. Talil je predsodke v njiju in ju zbliževal. Sprva sta se menila le o vremenu, živini in ljudeh v dolini. Ko pa jima je ta govorica pošla, sta spet nekaj časa molčala.

Potem je Jana poskusila prebiti led. Kar naravnost ga je vprašala, zakaj ni naznanil tistega v Zelenem jeziku. Zazrla se je vanj s svojimi božajočimi očmi, kot bi od njegovega odgovora pričakovala nekaj, kar jo bo potešilo.

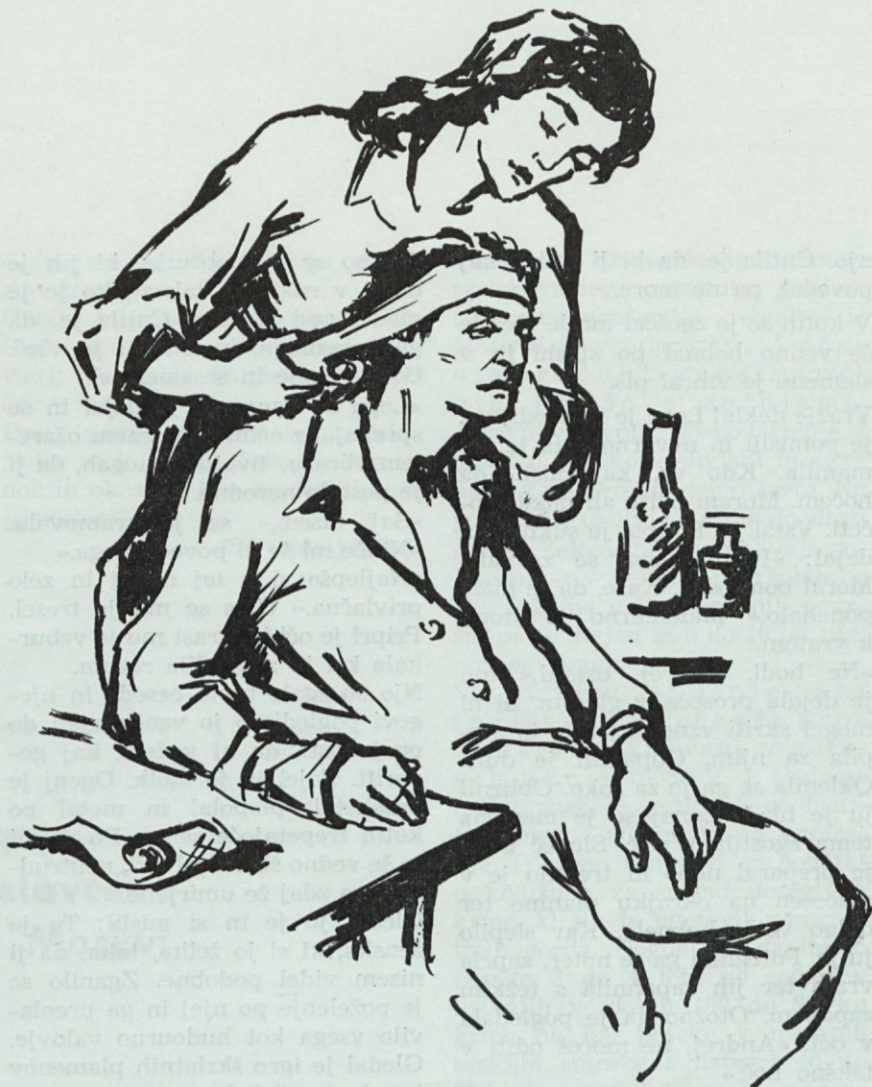
Presenetila ga je. Pomolčal je, kakor bi tehtal besede, ki bodo padle. Kakor da jih grebe iz ognja. Rad bi povedal, pa ni našel pravih besed. Dvignil je glavo in jo prodorno pogledal.

»Zakaj? Težko je reči kaj več, kar sem ti že rekel. O svojih stvareh sodim rad sam. Z njim sem opravil. Tebe pa nimam ničesar kriviti. Prodnik je zaslužil. On strelja od kraja, koze, kozličke. Uživa, kadar ubija. Nastavlja zanke in pasti, kadar si s puško ne upa na plano. Meso prodaja gostilnam. Jaz ljubim živali in težko prenašam vse to. Prazne bi bile gore brez divjadi.« Spet je pomolčal, kakor bi se v sebi boril, potem pa je tudi on nenadoma vprašal: »Ali imaš rada Prodnika?«

Vzdrhtela je in občila jo je rdečica. »Ne vem. Včasih sem mislila, da ga imam. Sedaj pa se mi zdi, da ga nimam.« Sramežljivo je povesila oči. »Od takrat, v Zelenem jeziku.«

Tudi on je povesil pogled in se zazrl v ogenj, kjer so prasketala in se iskrila suha polena. Naprej ni mogel, ni upal vprašati.

Med njiju je legla mračna Prodnikova senca. To je bilo neizbežno, čeprav bi se tega oba najraje ogni-

Urno se je zasukala, vzela arniko in namočila platneno krpo...

la. Ujela sta se v molk in napetost je rastle do mučnosti. Stisnil je pesti in upognil žilavi vrat. Mišice na močnih rokah so se mu napele in zajel je sapo, kakor bi se hotel z nekom spopasti.

Ujela je ta njegov vzgib in pogled ji je zdrsnil po napetem, od sonca ožganem telesu. Ugibala je, kaj se dogaja v njem. Zbala se je in nagonsko čutila, da se je zamajalo vse svetlo in lepo, kar si je na tihem želela in kar jo je vleklo k njemu tako neustavljivo. On pa si je dopovedoval, da je to Prodnikova ženska, pri kateri se lahko osmeši, še bolj pa pri njem, če jo ima količkaj nase privezano. Zbal se je tega in vzelo mu je besedo in pogum, da bi ji povedal, kaj čuti do nje.

Prodnikova senca je grozila in ju odtujevala. Ko je pomislil nanj, se mu je vse uprlo, ona pa ga je le še privlačevala. Zagrenil se je in bolečina ga je navdala, da bi najrajši odšel.

Kakor da bi slutila, kaj se dogaja v njem, je pretrgala molk. »Hoče me imeti za ženo. Njega se je težko ubraniti. Toda ne bo me dobil.«

»Težko se ubrani le tisti, ki se ne mara braniti,« je odvrnil.

Spet sta umolknila. Razgovor v teh skopih besedah ju je pripeljal do roba. O tem si sedaj nista imela več kaj povedati. Njej je bil takšen, sklonjen nad ogenj, mrk in redkobeseden, vse bolj všeč. Drhtela je, se bala in bila zmedena. Tako se ni še nihče pogovarjal z

njo. Čutila je, da bi ji rad nekaj povedal, pa ne more.

V kotih se je zgoščal mrak. Dež je še vedno bobnal po strehi in v slemenu je vihral piš.

Vražje dekle! Lepa je in zvodljiva, je pomislil in nevarnost ga je zamamila. Kdo ve, kaj misli, da hočem. Moram oditi, ali nekaj početi. Vstal je. Potipal je suknjič in dejal: »Posušil sem se za silo. Moral bom oditi. Kaže, da je malo ponehalo.« Malomarno je stopil k vratom.

»Ne hodi, Andrej, ostani,« mu je dejala proseče, z glasom, ki ni mogel skriti vznemirjenja, in stopila za njim. Odpahnil je duri. Oklenila se ga je za roko. Obliznil ju je hlad. Zunaj se je meglena tema zgostila v noč. Slepeč blisk je preparal nebo in treščilo je v macesen na okrajku planine ter dolgo votlo bobnelo. Kar slepilo ju je. Potegnila ga je noter, zaprla vrata ter jih zapahnila s težkim zapahom. Otožno ga je pogledala v oči: »Andrej, ne moreš oditi v takšno noč.«

»Ne bojim se. Že kot otrok sem imel rad viharje in nevihte. Nič ni lepšega zame. Občutek imam, da takrat močneje živim.«

»Andrej, jaz se bojim. Tesno mi je, kadar sem sama v planini in začne med gorami bobneti. Ne puščaj me same!«

Močneje se ga je oklenila z rokami in se nežno pritisnila k nje-mu, kot bi ga prosila za zaščito. Začutil je njeno toplo, mehko telo in prevzela ga je strast. Rad bi se sklonil nad njo in jo objel, a se je obvladal.

»Če naj ostanem, pa sediva nazaj k ognju.«

»Pa sediva. Povej mi še kaj. Lepo je sedeti v koči ob dežju in te poslušati.«

»Res?«

Vrgla si je razčesane lase na hrbet. Upognila se je v bokih, dvignila stol in se primaknila bliže k nje-mu. Zaduhal je njene lase in zbu-

dili so se mu občutki, ki jih je dobil v rušju in takrat, ko jo je gledal pod slapom. Čutila je, da ga vznemirja, in bilo ji je všeč. Gledal jo je in se smehljaj.

»Lepa si, Jana,« ji je dejal in se sprehajal z očmi po njenem ožarelem obrazu, životu in nogah, da ji je postalo nerodno.

»Saj nisem,« se je sramovala. »Nihče mi še ni povedal tega.«

»Najlepša si v tej dolini in zelo privlačna.« Glas se mu je tresel. Priprl je oči in strast mu je vzburala kri in zameglila razum.

Njo so žgale tople besede in njegovi pogledi so jo vznemirjali do opojnosti, da ni vedela, kaj govoriti. Zajel ju je molk. Ogenj je prasketal, plapolal in metal po kotih trepetajoče sence. Po strehi je še vedno škralbljal dež, neutrudljivo, a zdaj že umirjeno.

Gledal jo je in si mislil: To je ženska, ki si jo želim, taka, da ji nisem videl podobne. Zganilo se je poželenje po njej in ga preplavilo vsega kot hudourni valovje. Gledal je igro škrlatnih plamenov in njo ter čakal.

Ona pa ni rekla ničesar. Bolje bi bilo, če bi bil odšel. Ne, prav je, da sem ostal, je pomislil Andrej. Ta noč naj odloči. Kar mora priti, je bolje, da pride čimprej. Čustvo ga je vzbudilo k dejavnosti. Vedno se je odločil naglo in trdno.

»Jana!« jo je poklical.

Začudena in prevzeta od čudne omame se je ozrla. Vstal je, stopil k njej in ji nagnil glavo. Svoj pogled je potopil v globino njenih toplih, temnih oči. Zalesketale so se otožno in hrepeneče. V njih se je mešalo začudenje s strahom, odpor z vdanostjo.

Prižel jo je k sebi. »Nikar,« je dahnila in se mu skušala nežno izviti. Za hip je okleval. Spustil jo je. Še vedno ga je preplašeno gledala. Potem se je sklonil in jo dvignil v naročje. Oklenila se ga je okoli vratu in se počutila neskončno varno. »Nosil bi te preko vseh teh gora.«

S počasnimi koraki jo je odnesel v mračino ter jo položil na pograd. Legel je k njej. »Ne, Andrej, ne,« mu je šepnila v uho in se mu skušala umakniti. Objel jo je še močneje in jo poljubljal. Nekaj časa sta se borila, potem pa je začutil njene mehke roke okoli vratu. Nobene misli ni bilo več v njej, samo tesnobno pričakovanje. Prižela ga je k sebi in se izgubljala. Bilo jima je, kakor da se umika zemlja pod njima.

Ogenj na ognjišču je počasi ponehaval. Andrej je vstal in naložil na ogenj.

Zopet sta ležala drug ob drugem in gledala v plamen. Jani je bilo tako čudovito, prijetno in omamno. Naslonila mu je glavo na rame in njeni dolgi lasje so se razsuli po njem. »Tvoja hočem biti, za vedno, Andrej. Ne obsojaj, Andrej, in me poslušaj! Ko si prišel, veš, kaj so govorili o tebi. Hoteli so, da jim poročam o tvojih poteh. Poročala sem Prodniku, toda sovražiti te nisem mogla...«

Molče je poslušal njeno izpoved.

»Andrej! Tako tesno mi je in strah me postaja, ob misli na jutri.« Krčevito je začela tiho ihteti. »Objemi me čvrsto, samo ob tebi se počutim varno.«

»Jana, ne boj se!«

»Bojim se,« je ihtela naprej, »Andrej, ubiti te mislijo, Prodnik in njegovi.«

Zmrazilo ga je po hrbtu in tesnoba, ki je obhajala njo, se je prelivala tudi vanj. Iz teme je spet vstajal maščevalen Prodnik, ogromen in divje razkačen.

»Ne, tega si ne upajo,« je dejal in zamišljeno gledal v zadimljeni strop.

»Upajo, Andrej. Groza me je, če pomislim, da bi ti ležal zdaj mrtev v škrapljah pod Zelenim jezikom.« »Ne upa si. Zgrešil je, ker je streljal za strah, jaz sem zadel,« ji je ugovarjal in jo skušal pomiriti.

»Upa si vse. Zgrešil je, praviš. Ali ne veš, da ga imajo za najboljšega strelca? On ne bi zgrešil.

Jaz sem udarila v puško. Zakaj, bi takrat ne znala povedati.«

»Ti si?« se je začudil. Hvaležno jo je pritisnil k sebi. Tesnoba pa je rasla. Zavedel se je, da se je zapletel v stvar, za katere nihče ne ve, kako se bodo odvozlale.

»Udaril me je, nagnal s candro in pahnil od sebe. Sovražim ga, Andrej. In bojim se. Osumil me je, da s teboj...«

»Jana, ne boj se! Drugič ga pome- rim drugače.«

Čvrsto jo je objel in jo potolažil. Skrb pa se je vendar zajedala vanj, vse globlje in globlje, kakor črv v les.

Proti jutru se je nebo uneslo. Veter se je utišal. Zunaj je hirala noč in okna so jela bledeti, ko se je poslovil.

(Se nadaljuje)

Po lovskem svetu

IX. mednarodni kongres zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva v Moskvi

Ing. Anton Simonič

(Nadaljevanje)

Pomembno vprašanje sodelovanja lovstva z gozdarstvom je obravnavala cela vrsta referatov. P. B. Jurgenson iz Zveznega raziskovalnega instituta gozdarstva in gozdarske tehnike iz Moskve je v referatu »Večanje biološke produktivnosti gozdnih lovišč s pomočjo gozdarske tehnike« obravnaval vpliv raznih načinov eksploatacije gozda na produktivnost lovišč in tako v razmerah SZ ugotovil — pri nas že dolgo znano, a žal ponekod v Sloveniji v zadnjih letih vse manj upoštevano pravilo — da golosečnje velikih površin niso v prid ne gozdu in ne divjadi. Potrdil je tudi znano dejstvo, da so za uspevanje divjadi najprimernejši po strukturi heterogeni (mešani) gozdovi, kot so to raznodobni mozaično kombinirani mešani sestoji.

G. A. Sokolov iz Gozdarskega instituta sibirskega oddelka Akademije znanosti SSSR pa je v svojem prispevku »Pomen lovstva kot komponente produktivnosti gozdarstva« posebej poudaril, da je divjad ena glavnih komponent gozdne biocenoze. Divjad ni vključena le v procese metabolizma (presnavljanja), temveč je tudi pomemben faktor splošne produktivnosti gozda. Pravilna ocena vloge divjadi v gozdu je v enaki meri pomembna za izboljšanje lovskega kakor gozdnega gospodarjenja. Čim raznolikejši je biotop, tem večja je njegova produktivnost, zato je tudi v mešanih sestojih največja. Velik vpliv na produktivnost ima gospodarjenje z gozdom, predvsem vrsta sečenj, zato je treba lovsko in gozdno gospodarjenje usklajevati.

Tudi A. A. Kozlovsky iz Zveznega raziskovalnega instituta gozdarstva in gozdarske tehnike iz Moskve je v prispevku »Večanje produktivnosti gozdnih lovišč s sečnjami« obravnaval vpliv gospodarjenja z gozdom na okolje divjadi in sicer na divjega petelina ter ruševca. Na populacije te divjadi vplivajo zlasti sečnje. Zelo negativno vplivajo golosečnje na velikih površinah, z obsežnih na golo posekanih površin pa se divjad za 5 do 10 let tudi povsem umakne.

V prispevku »Sečnje kot sredstvo za večanje produktivnosti hrane v gozdnih okoljih« je V. J. Padaiga iz Litvanskega gozdarskega instituta obravnaval podobno vprašanje. Posebno zanimivi so podatki o količinah za srnjad dosegljive krme, ki jih je ugotovil v raznih tipih gozda. Dognal je, da imajo poseke 3 do 4 leta po sečnji v listnatih gozdovih 180 do 200 kg krme na ha, poseke v mešanih sestojih smreke z listavci 40 do 50 kg krme na ha, poseke v borovih gozdovih s primesjo listavcev pa 30 do 40 kg na ha.

Ta količina krme na posekah je v primerjavi s količino užitne gozdne podrasti v listnatih sestojih normalnega sklepa tudi do 10-krat večja. Zato je pravilno izvedena sečnja v zrelem gozdu tako v interesu gozdarstva kakor lovstva.

Ing. Jović iz beograjske gozdarske fakultete je v referatu »Splošna načela gospodarjenja z enodobnimi gozdovi v gozdarstvu in lovstvu« opozoril, da številnih problemov, ki nastajajo pri gospodarjenju z gozdovi med gozdarstvom in lovstvom, predvsem vprašanja škod, ni mogoče reševati z enostranskimi ukrepi. Ta vprašanja je mogoče uspešno rešiti samo na kompleksni osnovi ob sodelovanju obeh dejavnosti. Ker gospodarjenje z gozdom povzroča različne spremembe v gozdu in s tem spreminja tudi živ-

ljenske pogoje divjadi, je z reševanjem problemov, ki zadevajo lovstvo, nujno pričeti že v fazi planiranja ciljev in ukrepov gozdnega gospodarjenja. V ta namen je potrebno: a) določiti splošno funkcijo gozda v celoti, b) definirati dani in potencialni pomen posameznega gozdnega tipa za gozdno in lovsko gospodarjenje, c) predvideti optimalno stanje in razmere za dani gozdni kompleks, č) izdelati metodo za določitev prostorske razporeditve in velikosti čistin, d) izdelati načrt za prostorsko gospodarjenje v kompleksu. Takšna gospodarska metodologija je praktično že izvedena v gozdovih trikota med Dravo, Donavo in madžarsko mejo na Belju, ki so najboljše stanišča jelenjadi na svetu.

Prehrano jelenjadi je obravnaval referat dr. R. Dzieciolowskega iz Gozdarskega instituta v Varšavi »Variacije v prehrani jelenjadi glede na okolje in letni čas.« V referatu je podal natančno zbrane podatke o prehrani jelenjadi, kot jih je

ugotovil v letih od 1964 do 1968 v dveh poskusnih loviščih. Zbrani podatki so pokazali, da se prehrana jelenjadi v različnih letnih časih po sestavi razlikuje, vendar pa so poganjki drevja in grmovja v njej vse leto zastopani. Spomladi, poleti in jeseni je ta vrsta hrane količinsko na drugem mestu, pozimi, ko tvori kar 88,6 % vse hrane jelenjadi, pa je količinsko na prvem mestu. Trave so med hrano količinsko na prvem mestu spomladi, poleti na četrtem in jeseni na tretjem mestu. Vse preostale vrste hrane, kakor mahovi, lišaji, praproti in gobe, so le priložnostna hrana. Hrana jelenjadi pa se po vrstah razlikuje v različnih okoljih.

Pomembne ugotovitve iz biologije jelenjadi je podal ing. J. Brna iz Operativnega raziskovalnega instituta Dr. Djurišić iz Beograda »Rodovitnost košut in poginjanje telet v lovišču Belje«. V letih 1961 do 1968 je Brna raziskoval gravidnost (brejost) košut tako, da je preiskal 176 košut, starih pod dve leti in

976 košut višjih starostnih razredov. Od košut nad dve leti starih je bilo gravidnih kar 91 % in le pri 2 % je ugotovil po dva embria. V območju od madžarske meje do izliva Drave je ugotovil gravidnost pri 4 % pod 2 leti starih košut, medtem ko je število gravidnih košut v dravskem bazenu nihalo med 15 do 100 %. Zato Brna sklepa, da je starost, v kateri so mlade košute prvič oplojene, odvisna od njihovega fizičnega razvoja in življenjskih razmer v prvi zimi, ki jo prežive. Dognal je, da ima pogin telet dvojce viškov in sicer prvega v maju, drugega v februarju in marcu. Skupen poprečni pogin vseh telet je 8 do 10 %. Pretežni del jih pogine prve dni življenja, manj pa pozno pozimi in v zgodnji pomladi naslednjega leta. Zanimivo je, da je pogin telet-košutic za 46 odstotkov večji od pogina telet-jelenčkov.

Veliko zanimanje je zbudil skrbno dokumentiran referat ing. D. Bojovića iz Gozdarskega instituta v Beogradu »Vpliv klimatskih in drugih činiteljev na potek jelenjega ruka«. S točno dokumentiranimi dokazi, zbranimi s pomočjo najsodobnejših aparatov za registriranje meteoroloških podatkov in intenzivnosti zvokov je dokazal, da v nasprotju z doslej globoko ukoreninjenim prepričanjem, vremenski pojavi, kot padavine, veter, zračni pritisk, spremembe temperature itd., prav nič ne vplivajo na potek in intenzivnost jelenjega ruka, ki je odvisen le od odnosov v sestavi populacije.

B. A. Galaka iz Zoološkega inštituta Akademije znanosti Ukrajinske SSR iz Kijeva je v prispevku »Faktorji, ki vplivajo na strukturo in rast populacije evropskega poljskega zajca« podal nekaj študij o populacijah zajcev v stepskih in gozdno-stepskih conah Ukrajine, izvedenih v letih 1966 do

Foto ing. A. Simonič: Los, največja vrsta jelena, živi v severnih predelih SZ, v evropskem in azijskem delu

1968. Strukturo populacij zajcev je ugotavljal z določanjem spolov in starosti (do enega leta starih in nad eno leto starih) pri 1500 zajcih. V populacijah, ki so imele gostoto od 150 do 300 zajcev na 1000 ha, je ugotovil, da je razmerje med nad eno leto starimi samci in samicami 1 : 1,66, medtem ko je bilo to razmerje pri populacijah, naseljenih z gostoto 50 do 70 zajcev na 1000 ha, 1 : 2,33. Raziskovanja so potrdila tudi že znani velik vpliv temperaturnih sprememb in količin padavin na naraščanje zajčje populacije.

Tudi za nas izredno poučen referat o medvedu je imel V. I. Markov iz Instituta za evolucijsko morfologijo in živalsko ekologijo Akademije znanosti SSSR iz Moskve z naslovom »Biologija rjavega medveda in principi reguliranja lova nanj«, v katerem je obravnaval nekaj rezultatov svojih študij rjavega medveda, izvedenih v letih 1960 do 1965 v srednjem delu Vzhodne Kamčatke in ki v marsičem osvetljujejo življenje te tudi za nas zanimive divjadi. Opazovanje je dopolnjeval še z opazovanji iz letala. Zanimive so koncentracije medvedov v predelih z mnogo hrane, tudi na desetkratno število. V tem je iskati tudi razlogo, zakaj pri nas nekateri trde, da je medvedov zelo malo, drugi pa, da se jih kar tare. Individualni teritoriji po površini močno variirajo, od 8 do 12 km², pa tudi 60 do 100 km², kar je odvisno od tipa rastišča. Teritoriji posameznih živali se med seboj delno tudi prekrivajo. Medved torej živi na velikih površinah in je nesmisel ugotavljati njegovo številčnost v nekaj 1000 ha velikih loviščih. V populaciji območja so odrasle živali zastopane s 65 %, ob razmerju spolov 1 : 1. Od opazovanih medvedk jih je 55,4 % vodilo mladiče, od tega 30,8 % nad eno leto stare, preostalih 24,6 % pa pod 1 leto

Foto ing. A. Simonič: Stalni razstaveni paviljon na razstavišču sovjetskega gospodarstva v Moskvi. Lovstvo v SZ uvrščajo na osnovi znanstvenih dognanj med pomembne gospodarske panoge

stare. Mladiči so bili v populaciji zastopani z 22 %, od tega je bilo 13 % pod leto dni starih, povprečno na 1 medvedko 2,20 mladiča. Od vseh legel jih je imelo 22 % po tri mladiče, 50 % po dva in 28 % po enega medvedka. Važno vlogo v prehrani medveda imajo predvsem rastline, jeseni pa tudi plodovi in jagodičje. Glede na biologijo medveda avtor priporoča prepoved lova spomladi, v predelih, kjer se koncentrirajo medvedke z mladiči, pa prepoved lova vse leto. Prispevek M. Stubbeja iz Univerze Martina Luthra v Halle »Popu-

lacijska biologija jazbeca« je bil s svojimi podatki zelo zanimiv. Stubbe trdi, da je nemogoče ugotoviti številčno stanje jazbecov samo s pomočjo priložnostnih opazovanj. Navadno je populacija dokaj višja, kot domnevajo lovci, ugotoviti pa jo je mogoče le s kartiranjem jazbin in intenzivnim opazovanjem od aprila do julija. Letni prirastek populacije znaša 30 do 40 % od števila jazbecov v začetku leta. Stubbe je prikazal tudi sestav proučevane populacije po spolih in starosti, kakor kaže tabela:

Starost	Štev. samcev	%	Štev. samic	%	Skupaj	%
pod 1 leto	14	18,7	10	13,3	24	32
1—2 leti	10	13,3	12	16,0	22	29,3
nad 2 leti	16	21,3	13	17,4	29	38,7
vseh skupaj	40	53,3	35	46,7	75	100

(Pride konec)

Lovski oprtnik

Svetovna lovska razstava v Budimpešti leta 1971

Od 27. avgusta do 31. septembra 1971 — torej polnih 35 dni — bo svetovna razstava v Budimpešti. Priprave so že v teku. Na 33 ha je prostor za razne prireditve. Zaprtega razstavnega prostora je 26 420 m² (za inozemske razstavljalce 19 500 m²) in 29 700 m² odprtega pro-

stora (za inozemce 11 600 m²). Za skupno razstavljanje trofejev vseh dežel je udeležencem namenjena tako imenovana hala narodov, dvorana s 4800 m². Tam bodo razstavljene najboljše trofeje.

Vsaka udeležena država bo lahko uredila svoj poseben nacionalni paviljon, česar se bodo verjetno poslužile mnoge države, zlasti tiste, ki žele razstaviti mnogo trofejev in v katerih je razvita lovska tradicija.

Razstava bo pod pokroviteljstvom in ob polnem sodelovanju Mednarodnega lovskega sveta (CIC) kakor tudi Mednarodne zveze športnih ribičev (CIPS). Izdelani in razposlani so pogoji za sodelovanje. Vsi termini so določeni. Trofeje je treba poslati v teku marca in aprila leta 1971.

Tematika razstave je razdeljena v 11 skupin.

Prva skupina se bavi z lovsko in ribiško kulturo v odnosu do poljedelstva in go-

zdarstva. Druga skupina obravnava varstvo narave in odnos človeka do narave na podlagi lova, gojitve divjadi in ribištva. Tretja skupina kaže lovski pribor: puške, municijo, lovilnice itd. Četrta skupina se bavi z lovskimi trofeji. V to skupino spada tudi ocenjevanje vseh vrst trofejev, kož, krzna, lobanj, perja in raznih preparatov. Peta skupina obravnava lov in gojitev divjadi. Tod bo prikazano delo raznih inštitutov za lovska raziskovanja, umetna vzreja, zaščita in reševanje divjadi, prehrana, odprema žive divjadi, nega in biologija divjadi, borba proti njenim boleznim, preprečevanje škode od divjadi, trgovina z divjadjo. Sem spadajo tudi lov, lovski pes in jezdnj konj. Temu sledijo posebni načini lova kakor sokolarjenje, lov z lokom in puško. Na koncu je lovska etika in lovski običaji. Šesta skupina se bavi s športnim ribolovom. Posebna pozornost je posvečena zaščiti čistoče rek. Sedma skupina obravnava živo divjad: sesalce, ptice, ribe. Osmo skupino bo prikazala lov, divjad in ribe v raznih umetnostih, v grafiki, slikarstvu, kiparstvu, keramiki. Nadalje bodo prikazane fotografije in filmi ter strokovna lovska literatura, lovska beletristika, lovski listi in filatelija. Deveta skupina obdeluje lov in ribolov kot šport in rekreacijo. Deseta skupina se bavi z opremo za lov in ribolov, za kampinge in specialna vozila. Enajsta skupina obdeluje prehrano in tej sorodno industrijo. Razstavljene bodo razne konzerve z divjačino, ribami, tekstil, krzno, izdelki iz kožuhovine in kož, okraski z lovskimi motivi in podobno.

Vabila za udeležbo so bila poslana 120 državam.

Razstavo bo možno obiskati iz centra mesta z vsemi vrstami prometnih sredstev in tudi s podzemsko železnico (metro), ki bo do razstave zgrajena. Za razstavo pridejo v poštev trofeje iz 19. in 20. stol., katerih izvor je znan, tj. ime uplenitelja in

kraj odstrela. Trofeje neznanega izvora ne bodo razstavljene z imenom uplenitelja. Priprave za razstavo so v teku tudi že po drugih deželah, kjer v ta namen prirejajo svoje lovske razstave. V Mednarodnem lovskem svetu pa bi bilo treba pravočasno razčistiti oziroma dopolniti neka določila v formulah (obrazcih) za ocenjevanje, da med ocenjevalci ne bi prišlo do nesoglasij.

Lazar Raić

Zaščita pred škodo od divjadi in še kaj

Veliko govore in pišejo o škodi od divjadi, posebno o škodi od divjih prašičev. Zato navajam nekaj opazovanj in skušenj iz svoje prakse. Škodo povzročajo zajci, srnjad, najbolj seveda divji prašiči.

Pred zajcem jo je zelo lahko ubraniti na tale način: Mlada sadna drevesa pred zimo premažemo z apnom, v katerega smo vmešali malo kravjeka, zato da se bolje prime debela. Mešanico apna in kravjeka napravimo dovolj gosto, da se da mazati s čopičem za beljenje.

Pred srnjadjo na njivah zavarujemo predvsem fižol, ki

ga ima srnjad zelo rada, na ta način, da ga poškrbimo z apnenim mlekom; srnjad in zajec se ga ne bosta dotaknila, apno pa rastlini ne škoduje. Napravil sem tudi ploščice iz aluminijaste pločevine,* pravokotne oblike (14 × 20 cm), z zgoraj prirezanimi vogali. Sredi proti vrhu sem vsaki napravil luknjico in ploščico privezal na zelo tanko in močno vrvico, dolgo okoli 1 metra. Na njivi sem poševno zapisal močno prekleto in nanjo privezal obešeno aluminijasto ploščico, da se je v vetru vedno obračala in se zelo daleč videla. Takih plošč obesimo na njivi, veliki 0,40 ha 5—6, kar zadostuje, da divjad ne pride blizu. Odsev vrteče se plošče se vidi tudi v jasnih nočeh.

Težje je zavarovati pridelke ali posevke pred divjimi prašiči. Za to je treba napraviti že omenjene plošče, še bolje pa okrog njive zabiti kole, napraviti žično ograjo iz 3—5 vrst napete močne žice, nanjo pa obesiti manjše pločevinaste škatle, po dve skupaj na vrvi, da zaropotejo, če se divjad žice dotakne. Tako preplašena žival se ne vrne kmalu, ali pa nič več. Na žalost naši kmetje na to vse premalo pazijo. Šele ko je škoda že storjena, napravijo

* Zelo primerni za to so deli razbitega ogledala. Ur.

Foto H. Vadnov: Pred lovom na lisice 1. marca 1970 ing. Igor Bitenc ni slutil, kako redek plen mu bo pritekel pred cev. S kroglo v vrat je v lovišču LD Škofljica podrl 43 kg težkega volka

kakšno nepomembno strasilo, ali napno celo kak kos tanke žice pri tleh, tako da jo divjad največkrat niti ne opazi. Potem prijavijo škodo in zahtevajo odškodnino. Načelno sem za to, da se plača povzročena škoda. Vendar pa mora kmetovalec podvzeti zadostne ukrepe, da se škoda prepreči. Po drugi strani pa je premalo sodelovanja med kmeti in lovci.

Navadno kmet gleda lovca kot kakega nebodigatreba in si misli, da se divjad pase po njegovem, zato jo preganja ter uničuje, kjer jo le more. Vem na primer, da je kmet našel v gozdu mlado srnico. Na zahtevo lovca, da naj jo odda, se je zlagal, da jo je odnesel nazaj v gozd, v resnici pa jo je nekam odpeljal. Tam so jo nekaj časa gojili, nato pa prodali italijanskim lovcem. V drugem primeru je imel doma skrito srnico, kjer mu je poginila. Če ta kmet najde leglo zajčkov ali gnezdo fazanov, največkrat vse uniči. Skoraj vsak kmet ima psa, ki je vedno prost, ropa po lovišču, da ni varno nobeno gnezdo ali leglo. Če lovec takega klateža ustreli, mora računati na lastnikovo maščevanje. Na ta način ima lovska družina občutno škodo. Če bi kmetje na lov in lovce gledali malo drugače, bi lovci lahko uplenili več divjadi in bi LD zlasti po lovcih-turistih prišle do več denarja; tako ne bi bilo vprašanje glede plačila povzročene škode. Zadnje čase se je pojavilo zopet zankarstvo, in to v krajih, kjer ga pred leti ni bilo. Na zanke lovijo celo možje posestniki in tudi dekleta niso izjema, vendar jim je težko priti do živega.

Mnenja sem, da bi bilo treba več povezave in stikov med kmeti in lovci z odkritimi razgovori, s katerimi sem imel sam že lepe uspehe. Predvsem je treba budno paziti, vedno poslušati in opazovati. In kadar je treba, takoj ukrepati!

Leopold Pavlin

Foto Z. Orel

Zvonček in trobentica

Jože Praprotnik

*Zvonček in trobentica
sta pod grmom rasla
pa se mimo grma
srna je pripasla.*

*Srnica je rekla,
da bo zvonček ham;
trobentica zatrobi:
»Oh, a te ni sram!«*

*Srnica zardela ni,
ker je kosmata;
stran je šla in rekla:
»Kako rada se imata!«*

Foto I. Napotnik

Medvedka mu je zagodla

Mesec junij se je poslavljaj. Bilo je dan pred Petrovim. Košnja je bila na vrhuncu, zategadelj so motorne žage v gozdovih nekoliko utihnile. Le sem in tja je bilo slišati njihovo brnenje in rezke udarce sekir. Čist in oster gozdni zrak je polnil pljuča gozdnemu delavcu Ivanu Veselu iz Ribjeka, ko se je tega dne vračal po gozdni cesti proti domu. Bil je utrujen od trdega in napornega gozdnega dela. Zlasti so ga bolele noge in prsti od tistih vražjih kurjih oces. Vsakemu kamnu ali drugemu predmetu, ob katerega bi lahko zadel z nogo, se je izognil. Ni gledal drugam kakor pod noge. Na rampi pred zaselkom Draga, kjer je cestno križišče, se je odločil, da zavije v desno, skozi Dragarje in Bezgovico proti domu. Spustil se je navzdol po klancu in dospel v Lašček. Še dobro uro hoje, pa bi prišepal domov. Na Laščku je tik ob gozdni cesti, na gozdnem parobku pod smrekami veliko mravljišče, staro desetletja. Ivan se je znašel pred njim in pred — medvedko z njenimi tremi mladiči. Groza... Ne da bi hotel, je zavpil, ne zavpil, zarjovel. Medvedka je puhnila, odskočila ter izginila med drevjem. Tudi ona se je ustrašila. Mladiči pa so se ob mravljišču pritiskali v travo. Ivanu je v hipu šinilo v glavo, da medvedka ne bo pustila mladičev na cedilu. Zdaj, zdaj bo nazaj, pri njem in njenih treh mladičih. Tedaj bo grozno! Ta misel mu še ni do kraja preletela možganov, ko je že pozabil na kurja očesa in bolečine. Pogнал se je z vsemi močmi po gozdni poti in mravljišče je hitro ostalo daleč zadaj. Toda ko je Ivan obrnil glavo, je za seboj zagledal medvedko. Še hitreje se je pogнал. Klestil je in klestil s svojimi dolgimi nogami ter vpil, ko da bi ga smrt že držala za vrat.

Gozdni delavci in nosači drv — Bosanci — so se nahajali v bližini. Minilo je že nekaj ur, kar je njihov sodelavec odšel v dolino po

kruh in druga živila. Ob Ivanovem viku in kriku se je vsem hkrati zazdelo, da je njihov tovariš v medvedjih krempljih. Zgrabili so cepanice in prekle ter odhiteli na pomoč. V zadnjem trenutku so pritekli. Medvedka je bila Ivanu tik za petami, ki je že komaj odnašal zadnjico. Pogumni Bosanci pa so naskočili medvedko in jo klestili s cepanicami in preklami. Sedaj se je Ivanu vrnil pogum in tudi on je zgrabil preklo in tolkel po medvedki. Boj ni bil enostaven. Medvedka je naskočila trikrat, končno pa je le odnehala in se vrnila k mladičem.

Bosanec Mijo se je tedaj najbolj odrezal in Ivan ga nikdar ne bo pozabil.

Ivan je bil mitraljezec v partizanih. Doživel je veliko težkega, vendar boj z medvedko šteje med svoje najstrahotnejše doživljaje. No, pa naj nas Ivanovo pripovedovanje ne prestraši. Medvedka je zvesta mati in se boji za svoje mladiče, medtem ko je medved le redko napadalen.

-t

Divji prašiči – beličniki

Brakada je za lovca najlepši dogodek.

Kakor po navadi smo tudi lani 2. 10. imeli zbor pri hiši št. 7 v Jankovi. Zbralo se nas je precej lovcev. Pol ure zatem smo že krenili na stojišča, »prostovoljci« pa smo s psi odšli v pogon. Lovski rog je veselo donel po strmih in težavnih predelih Plata. Psi so le tu pa tam dvignili kakega zajca. Sicer je pa tu lisičji revir in tako ni bilo pričakovati boljšega uspeha. Prilomastili smo nekako do polovice Plata, ko začne jazbečarka Pika vneto goniti. Vodja brakade naznani, da je v pogonu lisica. Vsi smo utihnili in poslušali Piko ter čakali, kdaj bo padel kak strel. Po petih minutah pade prvi strel iz risane cevi, za tem drugi, tretji, četrti...! Pokalo je ko na fronti. Ko se vse to pomiri, gonjači krenemo dalje. Po kakih 300

Kolpa je ena redkih naših rek, ki še ni onesnažena z odplakami iz tovarn. Ker je v njej mnogo rib, tudi vider ne manjka. Anton Stimec, gospodar LD Osilnica, je preteklo zimo ujel tri vidre in kuno. Kožuhi vider z repom so merili po 170 cm, kar je izredno. — T. O.

metrih pridem do »kurjača« Lampreta: »Si videl kako lisico?«

»Seveda, toda s ščetinami.« Takrat se ozrem malo naokrog in vidim ščetinarja ob potočku. Kakih 20 m niže še enega. »Hudiča, to je pa domači prašič!« sem se začudil.

Mislil sem, da imam privide, zato sem bolje pogledal. Seveda je bil divji, a bel s sivimi progami, kakor kak šekast domači prašič. Lampret je pripovedoval, da mu je prišlo šest ščetinarjev, ter da so bili trije taki »belci« med njimi.

J. V.
LD Vojnik

Sredi zime z rogovjem

V nedeljo, 1. 2. 1970, smo šli lovci LD Trebelno pogledat za divjimi prašiči v »Stari boršt« proti Blatenkancu. Čeprav je bilo dovolj sledov, vendar prašičev ni bilo. Blizu Blatenkance smo pa videli krepkega srnjaka v lepi zimski obleki in z močnim (odrgnjenim) rogovjem. Ogledovali smo ga na ca. 20 metrov kake 2—3 minute, tako da je vsa

ka pomota izključena. Lovca Jože in Stanko sta zatrjevala, da sta v tem času videla srnjaka z rogovjem tudi v Radulji.

Zgleda, da srnjaku rogovje ni odpadlo, zato nas ta pojav zelo zanima. Srnjak je bil videti povsem normalen in zdrav, le rogovje je bilo za ta čas nenavadno.

Leopold Pavlin

»Modras«

Mož, ki je lovec, je pozimi vsak tretji dan napolnil nahrbtnik s koruzo in odrinil do krmilnice. Čeprav je prihajal včasih domov znojen in truden, vendar je z veseljem pripovedoval, koliko lačnih fazanov ga je že čakalo. Včasih, ko so ga zagledali z nahrbtnikom, so mu šli celo naproti. Kadar mu pa čas ni dopuščal, sem morala jaz, lovčeva žena, s koruzo v cekarju do krmilnice. Med potjo sem se večkrat spomnila strašljivega dogodka.

Toplega junijskega dne lani sem, kakor večkrat, nabirala mlado praprot za svinjsko krmo. Ko trgam stebelce za stebelcem, naenkrat zaslišim iz dračja

nekak ph-ph. Gledam okoli sebe, nikjer nič. Znova se sklonim, da utrgam praprot, ko ponovno zaslišim nerazumljiv, bolj žvižgajoč glas. V tistem trenutku pa opazim nekaj rjavo pisane. Mraz me strese po telesu in na vse grlo zakričim: »Joj, modras!« Stari ljudje so namreč pravili, da star modras tudi žvižga in prav tak da je najbolj hud. Moj krik je slišal drvar, ki je v bližini napravljaval drva. Zaprepasčen me vpraša, kaj da je, ko tako bežim in kričim. Jaz pa zopet: »Modras, modras!« Na vso sapo priteče drvar, da ubije modrasa. Previdno greva na tisto mesto in v strahu gledava, kje je. Sele po natančnem pregledu odkrijeva, da je bil strah — fazankin rep, ne pa modras. Rep valeče fazanke je namreč moel iz dračja, glava in trup pa sta bila skrita. Samo pred seboj me je bilo sram, tembolj pred drvarjem. Uboga fazanka je bila pogumnejša od mene, niti ganila se ni na moje vpitje, le opozorila me je s svojim nenavadnim glasom. V upanju, da bo srečno izvalila, je nisem več vznemirjala.

Marija Krčovnik,
Boč na Kozjaku

Vprašanja – odgovori

Zaščitene živali

Vprašanje:

V »Lovcu« št. 7/1969, str. 219 — so med zaščitnimi nelovnimi živalmi navedeni tudi vsi jamski členonožci in mehkužci. Ker menim, da velika večina lovcev teh živali ne pozna, prosim v imenu več lovcev, da bi nekaj teh pomembnejših jamskih prebivalcev opisali in po možnosti pokazali v slikah ter navedli predele v Sloveniji, kjer so najpogo-

stejši, zlasti zato, ker je 1970 svetovno leto varstva narave.

Peter Zamida

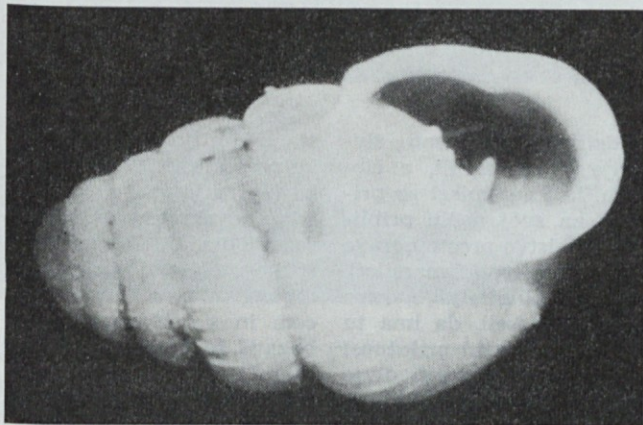
Odgovor:

Večina jamskih živali predstavlja v seznamu zaščitelnih organizmov posebnost. To so namreč živali, ki se po lepoti in morejo primerjati s planinskim cvetjem in

s proučevanjem razvoja živega sveta, so torej dragocen vir podatkov. Še posebej, ker so zaenkrat prav s'abo raziskane. Razen tega pa so prav ustaljeni razvojni mehanizmi povzročili, da ima skoraj vsaka vrsta jamskih živali razmeroma majhno razširjenost. So celo takšne, ki jih poznamo zaenkrat le iz posameznih jam.

Sloviti močeril ali človeška ribica (*Proteus*)

Jamski polžek *Zospeum*; hišica je visoka približno 2 mm

po imenitnosti ne z lovskimi trofejami. So prav neznatne živalce, rekli bi mrčes in golazen, ki ne vzbujajo pri turistu-laiku nobene pozornosti. Njihova vrednost pa je v tem, da kažejo različne stopnje in različne oblike prilagajanja življenju v podzemlju. Znanstveniku, ki se ukvarja

Jamske živali žive deloma v suhih jamah, deloma pa v podzemeljskih vodah. Le redke med njimi so vezane na velike jamske prostore, večinoma so jim glavno življenjsko okolje ozke, nedostopne skalne razpoke, suhe, ali pa zalite z vodo. Nekatere prinašajo izviri tudi na zemeljsko površje. Nevarnost, da bi te živali izumrle zaradi »nabiranja«, je torej prav majhna, vendar pa moramo preprečiti masovno zbiranje ni uničevanje) v kakršnekoli trgovske namene. K sreči danes trgovine z živalmi za zbirke skoraj ni več. Hudo grožnjo obstoju jamskih vodnih živali pa predstavlja onesnaženje voda (odplake tovarn, mestne odplake). Jamske živali žive pri nas povsod, kjer je razvit kras, čeprav so v visokogorskem krasu razmeroma zelo maloštevilne, največ pa jih je na Dolenjskem in Notranjskem.

Jamske mehkužce predstavljajo v Sloveniji le drobni polžki s kvečjemu 5 mm visoko (a navadno manjšo), prosojno hišico. Žive na vlažnih jamskih stenah ali

pa v jamskih potokih. Svet členonožcev je veliko bolj pester, posebno pogosti so v jamah razni hroščki in rakci. Le malokateri jamski hrošček je večji kot 1 cm, vsi so rjave barve, prosojni, včasih imajo napihnjen »trebuh«. Žive v jamah pod kamni, na kupih netopirjevega govna in na vlažnih stenah. Skoraj vsi jamski raki so beli ali brezbarvni. Nekaj je kopenskih, to so sorodniki znanih svinjc (prašičkov, kočičev), drugi pa žive v vodi, v lužah ali potokih. Postranice (tudi bibe jim pravijo, ponekod pa stonoge, čeprav s pravimi stonogami nimajo dosti skupnega) so med njimi najpogostejše, številni so tudi vodni sorodniki kopenskih svinjc, zelo ljubeč rakec pa je jamska kozica,

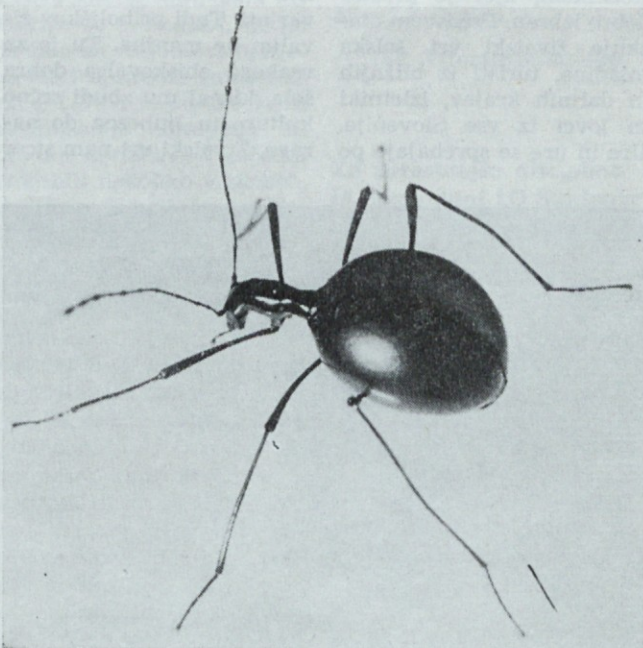
katere sorodnike poznamo predvsem iz morja. Tudi velikost rakov niha nekako med 1 mm in 3 cm.

Vse prave jamske živali imajo pokrnele oči, zato pa pogosto podaljšane noge in tipalnice. Kožna barvila navadno izginejo. Povsem nemogoče bi bilo vse te živali opisati, saj živi pri nas v Jugoslaviji npr. jamskih polžkov okoli 130 vrst, jamskih hroščev pa samo iz družine mrharjev 190 vrst in 125 podvrst, veliko številu pa je še nepoznanih. Skoraj v vseh primerih gre za endeme, tj. za vrste, ki žive samo v naši državi. Zaščitene so vse jamske živali, močeril (človeška ribica) celo s posebnimi pogoji.

Dr. Boris Sket,
Zoološki institut Univerze

Jamski hrošček drobnovratnik (*Leptodirus*) iz družine mrharjev; dolg je približno 10 mm
Vse foto dr. M. Gogala

Navadni »jamski ježek«
»*Microlistra* spada med rake in živi v vodi; dolg je približno 15 mm

Fotoamater

Obiskal sem živalski vrt s fotoaparatom

Po vseh večjih mestih Evrope so živalski vrtovi z bogatim živalskim svetom z vseh celin. V Švici, v Biningenu pri Bazlu, je eden največjih živalskih vrtov v Evropi. Vzdrževanje in nprave živalskih vrtov zahte-

živalskem vrtu in svojem razlagajo življenje teh živali v naravi. Tudi sam sem tukaj stalen gost s fotoaparatom. Predvsem fotografiram divjad, od medveda, divjega prašiča, jelenjadi in srnjadi pri krmišču, do belega sanjavega laboda. Če divjad ni vznemirjena, se rada nastavlja, začudeno opazuje črno škatlo, ki se premika ob mreži in išče špranjo za svoje oko. Moj spremljevalec je aparat »Praktica«, objektiv tesar 2,8/50, s filmom 18/10 Din. Slike nam povedo, da se živali počutijo kar dobro.

predstavlja okrnjeno življenje divjih živali, a človeku, ki ima smisel za prirodo, na svoj način približuje živalstvo proste narave in mu odkriva marsikaj. Vsakega ljubitelja narave po svoje veseli, da ima tu v živalskem vrtu priložnost neposredno opazovati divjo žival, po drugi strani ga pa

staršev in bratov, iščem slike preteklosti iz vsakdanjega življenja in športa. Mišlim, lovski tovariš, da se razumemo. Če fotografiraš, si bogatiš svoj življenjski album, in če si lovec s srcem in s fotoaparatom, si bogatiš še posebno svoj album. Zato na lov s fotoaparatom!

Vladimir Pleničar

vajo mnogo znanja, truda in sredstev, saj so za obstanek živali v vrtovih potrebni najrazličnejši pogoji. Tudi Ljubljana ima živalski vrt ob Večni poti pod Rožnikom, kjer je prostor dobro izbran. Predvsem obiskuje živalski vrt šolska mladina, turisti iz bližnjih in daljnih krajev, izletniki in lovci iz vse Slovenije. Ure in ure se sprehajajo po

Življenje jim poteka brez borb za obstoj. Po skupinah imajo opredeljen prostor za hrano, vodo in zaklonišče. Imajo mnogo prijateljev, predvsem v mladini, ki se zna z njo ure in ure pogovarjati. Tudi priboljškov živalim ne manjka. Tu je za vsakega obiskovalca dobra šola, ki naj mu zbudi srčno kulturo in ljubezen do narave. Živalski vrt nam sicer

žalosti, da je oropana prostosti, tega njenega največjega bogastva. Obisk živalskega vrta ne bi škodil nobenemu lovcu, zlasti pa naj bi ga večkrat obiskali ljubljanski lovci. Morda jim bo vsaj v nečem nadomestil lovišče, ki je mogoče od mesta oddaljeno desetine kilometrov.

Pa še nekaj za mlade lovce-fotoamaterje. Nekoč, ko je bil moj sin mlad, sem ga večkrat fotografiral ob raznih priložnostih in slike zlagal v album. Sedaj prelistujem album in iščem v njem svojo in sinovo mladost ter zgodovino mojih dragih

Mladi pišejo

Naša Miki

Pred nekaj leti, v času košnje, je očka, ki je vesten lovec, prinesel domov srnico. V detelji je pivkala na vse pretege in klicala srno-mater. Kaj se je zgodilo s srno, očka ni mogel ugotoviti.

Srnici smo že kar prvi dan dali ime Miki. Pričeli smo jo hraniti z mlekom. Iz dne-

va v dan je uboga Miki napredovala. Postala je zelo živahna. Minevali so tedni in vsi člani naše družine smo vzljubili to tako srčkano divje bitje, našo Miki. Tudi naš lovski psiček je na očkove opomine, naj Miki pusti pri miru, le popustil in s srnico sta postala dobra prijatelja. Nekaj časa smo imeli Miki zaprto v prostornem vrtu, potlej pa smo jo izpustili na prosto. Toda če si ji pomahal z »njeno« stekleničko, je takoj pritekla in pričela cmok, cmok, cmok...

Ker na Kaplo prihajajo turisti, je bila Miki kar ponosna, če so jo občudovali. Veselo je strigla z uhlji in hodila okrog njih. Večkrat se je morala nastaviti tudi kakemu fotografu.

Miki je odraščala. Vedeli smo, da nas bo zapustila, ker je vedno pogosteje odhajala v gozd. Nekega dne se ni več vrnila. Očka jo je pozneje še videl v gozdu, v družbi drugih srn.

Vsem nam je bilo žal za Miki, vendar smo se morali privaditi. Nagon, ki je prisilil Miki, da nas je zapustila, je bil močnejši od naše ljubezni. Vabil jo je zeleni šumeči gozd, njene sovrstnice in tudi njen izvoljenec. Lepi spomini nanjo pa bodo ostali.

Silva Štrableg,
Kapla na Kozjaku

Lovska organizacija

Zmrzovalnica in ugoden odkup uplenjene divjadi na Goriškem

Tudi v območju LZ Gorica se je uveljavilo in utrdilo načelo, da je treba v lovišče vrniti vsaj toliko, kolikor smo iz njega vzeli. V začetku so bile sicer težave, kajti niti LD niti člani niso prav vedeli, kako bi najbolje ustregli tej zahtevi. Pri posameznikih pa je bila tudi še močno zakoreninjena želja po cenenem pridobivanju divjačine. Vzporedno z urejanjem lovskogospodarskih razmer je naraščal stalež divjadi, posebno srnjadi. Lahko celo govorimo, da je Primorska doživela prav »eksplozivno« širjenje srnjadi, ki je že zdavnaj prešla državno mejo in naselila celo sosednja italijanska lovišča. Kakor je naraščal stalež srnjadi, tako se je dvigal tudi nje odstrel. Sprva nekoliko bolj skromno, potem pa hitreje. Danes je glede staleža srnjadi stanje tako, da bo v najkrajšem času treba odstrel vsaj podvojiti, če bomo hoteli

res gospodariti in izboljšati njeno kvaliteto.

Z večjim odstrelom srnjadi pa se je kmalu pojavila nova težava. Kam z vso to uplenjeno divjadjo? Nekatere LD so jo prodajale gostilnam in restavracijam, druge pa so jo pošiljale drugam. Vsak si je pomagal, kakor je mogel. Toda ponudba je kmalu presegla povpraševanje. Domači potrošniki, predvsem gostinci, so postajali iz leta v leto izbirnejši in cena je padala. Lovske družine so lovski zvezi vedno pogostejše postavljale zahtevo, naj glede tega vendarle nekaj ukrene. Vse je kazalo na to, da bo leto 1969 glede prodaje divjadi kritično. Treba je bilo res hitro nekaj storiti. Rodile so se razne variante, od vseh pa se je upr. odboru Lovske zveze Gorica zdel še najprimernejši predlog nekaterih članov LD Gorica, ki so predlagali, da naj Lovska zveza ali lovska družina sama organizira odkup in prodajo divjačine. Predpogoj za to je bil: zmrzovalnica dovolj velike zmogljivosti, ki pa je tedaj ni bilo. Obstoječe hladilnice pa zaradi sanitarnih predpisov niso prišle v poštev. Vendar je UO LZ Gorica moral rešiti težavo, saj je bilo očitno, da lovsko gospodarstvo zaradi dosedanjega načina prodaje divjačine trpi veliko škodo. Nekateri postrvovalni člani LD Gorica so s sredstvi, ki jih je dala na voljo Lovska zveza Gorica, uredili zmrzovalnico, LZ pa je poskrbela za organizacijo sprejema in prodaje divjačine. V začetku smo bili nekoliko v skrbeh, če bomo dosegli, kar smo si želeli. A vsi smo se trudili in odstranjevali ovire, ki so se pojavljale. Najvažnejše pa je bilo, zajeti čimveč uplenjene divjadi. Večji promet bi stroške bistveno zmanjšal. In steklo je. Divjad je dokaj redno prihajala, kmalu je bila zmrzovalnica polna, in kupec je prevzel prvo pošiljko. Zaradi skrbnih priprav in dobre organizacije je bil kupec zadovoljen s kvaliteto in poslovanjem. Morda so bile nekatere LD v začetku

v dvomih ali se bale za plačilo. Toda kupec in LZ sta bila korektna in dokaj hitro poravnava obveznosti do LD. LZ se je trudila, da so bili obračuni vedno točni in v mejah možnosti ažurni. Reklamacij ni bilo niti s strani LD niti s strani kupca. Pred zaključkom posla je Lovska zveza plačevala lovskim družinam akontacijo v višini kalkilirane cene, nato pa smo napravili dokončni obračun. Po odbitku vseh stroškov je LZ Gorica izplačala lovskim družinam za 1 kg uplenjene divjadi:

jelenjad po	11,00 din
divje prašiče po	9,00 din
srnjad	
nad 12 kg po	15,70 din
srnjad	
pod 12 kg po	12,00 din
gamse po	9,50 din

Te cene so precej višje od onih, ki so jih sicer dosegale lovске družine. Mislim, da so LD s tem lahko zadovoljne, saj so na ta način LD dobile najmanj 5 do 6 milijonov Sdin več za divjad, kakor bi sicer, če bi prepustile prodajo divjadi stari praksi. Za letošnje lovsko leto pa so perspektive še ugodnejše. Glede na predvidene možnosti sklepamo, da bo LZ lovskim družinam lahko še bolje plačevala divjad. Pogoj je le, da bodo lovске družine pošiljale čimveč divjadi v zmrzovalnico LZ Gorica.

Ing. Vitomir Mikuletič

Za zavestnejšo disciplino in pomladitev LD Studenec pri Sevnici

V nedeljo, 22. marca, so se zbrali člani LD Studenec na Velikem Trnu pri Krškem na svoji redni letni konferenci. Ob ugotovitvi, da se je konference udeležilo 80% članov, je predsednik LD Mirko Zalokar pozdravil navzoče ter predlagal dnevni red sedmih točk. Nato je poročal, da je imel njihov upravni odbor 4 seje in tri družinske posvete. Vse sklepe sej in po-

svetov je potrdil tudi UO lovske zveze v Krškem. Predsednik je izrečno poudaril, da je v družini disciplina zelo popustila, prav tako pa ni več čutiti pristnega lovskega tovarištva. Družina se je grupirala v dva tabora in zato delo ne teče tako, kakor bi moralo; celo o uplenjeni divjadi ni več prave evidence. Število članov je padlo od nekdanjih 32 na 21, zato se bo družina nujno morala pomladiti, ali pa v doglednem času propasti. Delen vzrok temu je odhod precejšnjega dela kmečke mladine iz kraja, toda treba bi bilo zainteresirati za lov vsaj tiste mlade ljudi, ki so še ostali zvesti kmečkemu poklicu. Nekatere lovske družine na levem bregu Save, s podobnim geografskim položajem in ekonomskim stanjem, imajo dvakrat tolikšno članstvo.

Planiranim dohodkom v višini pol milijona starih dinarjev v lov. letu 1969/70 so bili skoraj enaki izdatki. Vedno bolj se mora v družini tudi utrjevati načelo, da je vse dohodke iz lovišča treba obvezno vračati nazaj v lovišče. Če bo LD imela v tem lov. letu v gosteh zopet tuje lovce-turiste, kakor je bilo to lani, upajo še na boljši priliv denarnih sredstev.

Lanskoletna strupitev vran in srak z jajci se sicer ni najbolje obnesla, vendar je bil sprejet sklep oziroma odlok občinske skupščine Sevnica, da se s tem delom nadaljuje. Letos bodo položili spet 400 zastrupljenih jajc.

Kljub temu, da niso za rezervate, so bili mnenja, da bi v najprimernejših revirjih za turistični lov imeli le občasne skupinske love, ne pa posamičnih lovov ali lovov manjših grup.

Letos bo LD Studenec organizirala meddružinsko tekmovanje v streljanju na umetne golobe in lovske veselice. Predvsem pa bo zaostrila boj proti divjim lovčcem, ki na območju Velikega Trna delajo občutno škodo.

Karel Zorko

Upravni odbor Lovske zveze Slovenije je na osnovi 4. čl. Pravil LZS sprejel na 2. seji, 7. marca 1970, naslednji

Pravilnik o pravicah in dolžnostih delovnih organizacij in zavodov, včlanjenih v LZS

1. člen

Delovne organizacije in zavodi, ki upravljajo z lovišči, se lahko včlanijo v Lovsko zvezo Slovenije, če tako sklenejo njihovi samoupravni organi.

2. člen

Pravice in dolžnosti včlanjenih organizacij in zavodov so:

- sodelovanje v delu Zveze in pri sprejemanju samoupravnih sklepov Zveze,
- dajanje pobud in predlogov,
- objavljane stališč in sporočil v strokovnem glasilu Zveze,
- izpolnjevanje sklepov (pošiljanje statističnih podatkov, sodelovanje pri lovske razstavah, plačevanje prispevkov ipd.).

3. člen

Na občni zbor Lovske zveze Slovenije pošljejo včlanje-

ne delovne organizacije in zavodi tri delegate in sicer sporazumno:

- gorenjsko-primorsko področje enega delegata,
- štajersko-prekmursko področje enega delegata,
- dolenjsko-notranjsko področje enega delegata.

Vsak delegat ima en glas.

Včlanjene organizacije in zavodi delegirajo iz svoje srede dva člana v upravni odbor in enega člana v izvršni odbor Lovske zveze Slovenije. Člana upravnega odbora imata svoja namestnika, ki ju v primeru njune odsotnosti enakopravno nadomeščata pri delu upravnega odbora.

4. člen

Včlanjene delovne organizacije in zavodi plačajo Lovski zvezi Slovenije letni članski prispevek 500 din in imajo iste pravice kot drugi člani Zveze.

5. člen

Kolikor se pokažejo potrebe po dodatnih finančnih prispevkih, se včlanjene delovne organizacije in zavodi o tem z Zvezo posebej dogovore.

6. člen

Članstvo preneha z izstopom posamezne delovne or-

ganizacije oz. zavoda iz LZS.

Tajnik:

Ive Krevs, l. r.

Predsednik:

Rado Pehaček, l. r.

Iz LD Šentjernej

Skoraj bo že minilo leto, odkar ima tudi LD Šentjernej svoj prapor. Slovesno so ga razvili 20. 7. 1969. Pokroviteljstvo nad praporom je prevzel Gozdni obrat Novo mesto. Slovesnost je bila pri lovski koči na Pragu v Gorjancih. Udeležili so se je vsi člani družine in številni gosti, med njimi podpredsednik LZ Novo mesto inž. Vlado Pavc in drugi predstavniki LZ Novo mesto.

Starešina LD Šentjernej Franc Rangus je orisal dvajsetletno delo družine, njene uspehe, razvoj in nadaljnji program dela. Upravitelj Gozdnega obrata Novo mesto inž. Vlado Pavc, zastopnik pokrovitelja, je nato razvil prapor in ga po govoru izročil praporščaku Karlu Lenčiču.

Slovesnosti so se udeležili tudi člani sosednjih lovske družin in mnogo drugih ljubiteljev lovstva in

Razvitje prapora LD Šentjernej

Člani LD Šentjernej

narave. Vsem udeležencem je bila ta prireditev sredi Gorjancev lepo doživetje.

Marjan Mikec

nini iskreno čestitamo in želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let med lovskimi tovariši.

Člani LD Dol pri Hrastniku — J. M.

Jubilanti

Umrli

Andrej Flajs-Sočan

V prvih dopoldanskih urah 1. maja je v Ljubljani umrl Andrej Flajs-Sočan, višji svetnik v pokoju, tajnik Zveze lovskih družin Ljubljana. V poznih popoldanskih urah 4. maja je na topovski lafeti krenil na svojo zadnjo pot z Žal na ljubljansko pokopališče. Njegovo krsto so spremljali vojaki in lovci, v njegov pogreb se je zvrstila množica prijateljev, da bi tako izkazala odličnemu človeku zadnjo čast; zelo širok krog ljudi je prizadela Andrejeva smrt.

Andrej se je rodil v številni družini v Soči pred 73 leti. Ko je 1914. leta dovršil v Gorici učiteljske, je bil poklican k vojakom. Med prvo svetovno vojno je bil v prvih bojnih črtah v Galiciji,

na Južnem Tirolskem in v najhujših bojih na Soški fronti, tu so šteli Bosanci Flajsa, ki jim je poveljeval, za svojega očeta. Bil je med prvimi Maistrovimi borci za osvoboditev Slovenske Koroške, tudi sovražnik je priznal, da je bil lajtnant Flajs junak. Andrej Flajs-Sočan je bil nosilec partizanske Spomenice 1941, komandir Želimeljske čete, komandant bataljona, komandant Krimskega odreda, član stiško-grosupeljskega odbora OF, odposlanec tega okrožja za prvi zbor odposlancev slovenskega naroda v Kočevju, sodelavec odseka za šolstvo pri SNOS. Po osvoboditvi je bil načelnik ministrstva za prosveto, nato višji svetnik sekretariata za občo upravo. Med obema vojnama je bil učitelj v Borovljah, na Kopanju in v Želimljah. Bil je izjemno dober pedagog in vzgojitelj, vsestranski pomočnik svojim učencem in vsem vaščanom. Iz Želimelj je odšla z njim v partizane skoraj vsa vas!

Andrej je znal ujeti ribo, med svojim prostim časom pa je bil predvsem lovec. Ko je odšel iz Želimelj, kjer je preživel 20 let, v partizane, je okupator z njegovo opravo in knjižnico vred zmetal skozi okno tudi njegove lovske trofeje in vse

skupaj zažgal. Lovstvu je pokojni Andrej posvetil ves prosti čas zadnjih 25 let življenja. Bil je prvi predsednik Lovske zveze Ljubljana — okolica, predsednik komisije za lovske izpite, dolgoletni odbornik Lovske zveze Slovenije in ljubljanske lovske zveze ter lovske družine. Za to delo je bil odlikovan z redom za lovske zasluge I. stopnje. Andrej je bil odličen lovec, pa tudi poln skrbi za lovsko vzgojo in divjad. Zato mu je med notranjsko ofenzivo, ko je tri dni in noči z dvema tovarišema preždel pod skalnatim previsom, prišel naznanit rešitev jereb, ki se je oglasil v rebri Iške. Zelo je bil vesel edinega jelena, ki ga je uplenil ob svoji 60. letnici, s ponosom je pokazal gamsje roglje in srnjakovo rogovje, velikega petelina in ruševca v svojem lovskem kotičku.

Hvala, dragi in spoštovani Andrej, vedno pokončni človek, poštenjak, preudaren, odločen in skromen, vzoren oče in mož, tesno povezan z brati in sestrami, za vse, kar si napravil tudi za slovensko lovstvo!

Prijatelji in lovski tovariši

Prof. dr. vet. Albin Sedej

Sredi januarja 1970 smo izkazali poslednjo čast našemu umrlemu starešini, dragemu profesorju dr. vet. Albinu Sedeju. Le dober teden po končanih jesenskih in zimskih skupnih lovih smo se morali posloviti od priljubljenega člana in starešine, ki se je redno udeleževal teh lovov in vzorno vršil lovske funkcije. Rojen v Idriji, je moral takoj po promociji na veterinarski fakulteti v Bologni, zapustiti Italijo zaradi svojih naprednih idej. Kot veterinar je še pred vojno preromal večji del Jugoslavije. V začetku vojne so ga Italijani zaprli. Po pobegu iz fašističnih zaporov je odšel v partizane, kjer je bil težko ranjen. Po okrevanju je že med NOB zavzemal odgovorne položaje, po osvoboditvi pa je bil na najodgovornejših mestih naše veterinarske službe. Nenadna in prezgodnja smrt ga je do-

Alojz Klemen, član soustanovitelj in večletni blagajnik LD Dol pri Hrastniku, praznuje svojo 75-letnico in 40-letnico lovskega udejstvovanja. Za svoje požrtvovalno delo v lovstvu in pri varstvu narave je prejel znak za lovske zasluge. Spoštovanemu lovskemu tovarišu in trdni kmečki kore-

tekla na položaju glavnega republiškega veterinarskega inšpektorja in rednega profesorja slovenske veterinarske fakultete. Kot lovec in dolgoletni starešina lovske družine je bil izredno priljubljen in spoštovan. Težko ga bomo pogrešali. Globoko presunjeni nad prezgodnjo izgubo vzornega lovskega tovariša smo mu za poslednje slovo položili na krsto smrekove vejice iz krmskih gozdov.

LD Rakitna — ing. F. B.

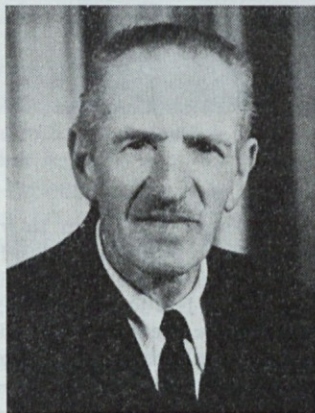
Andrej Flašs-Sočan

Jože Sever, dolgoletni član in častni član LD Ilova gora, se je tiho poslovil od nas in od svojega najljubšega lova na jerebe. Uresničili smo mu tudi njegovo edino željo, da mu je ob odprtem grobu poslednjič zadonel lovski rog in so mu odjeknili streli iz lovskih pušk v slovo. Ohranimo ga v trajnem spominu!

Člani LD Ilova gora — J. S.

Alojz Centa, član LD Velike Lašče, nas je 74 let star za vedno zapustil. Dobremu lovskega tovariša ohranimo časten spomin!

LD Velike Lašče — A. K.

Rafael Štrancar

Karel Permoser, član LD Sevnica, je v 72. letu starosti podlegel zahrbtni bolezni. Priljubljenega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Člani LD Sevnica — M.

Ivan Marn, član LD Izlake, star 62 let, je izgubil življenje 3. 8. 1969 pri lovu na srnjaka. Pokojnik je bil 40 let lovec in aktiven član UO. Vestnemu in delovnemu lovskega tovariša časten spomin!

Člani LD Izlake

Franc Lorenci, član LD Zeleni vrh-Vuzenica, nas je v 46. letu življenja nepričakovano zapustil. Zglednega lovca in tovariša bomo ohranili v lepem spominu.

LD Zeleni vrh-Vuzenica

Karel Barbarič, član LD Murska Sobota, član Zveze borcev, prizadeven družbeno-politični in prosvetni delavec, rojen 1914, nas je

za vedno zapustil. Ves prosti čas je posvečal lovski družini in lovu. Odlikovan je bil z znakom za zasluge. Naj mu bo lahka domača zemlja!

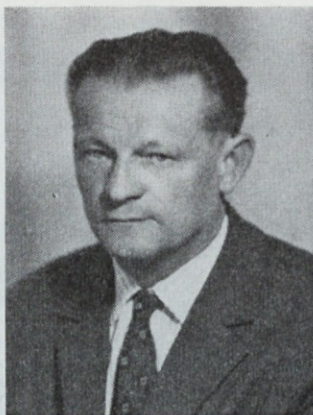
Lovci LD Mur. Sobota — B. R.

Franc Preželj, član LD Nomenj, je končal svojo življenjsko pot star komaj 37 let. Lovci LD Nomenj in LD Stara Fužina smo se 15. 3. 1970 od njega za vedno poslovili. Skrbnega varuha divjadi in zvestega tovariša bomo ohranili v najlepšem spominu.

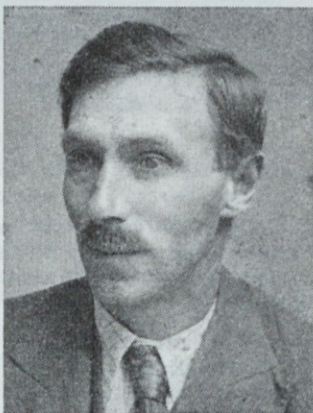
Lovci LD Nomenj

Rafael Štrancar, član LD Tabor-Erzelj, je v 79. letu življenja podlegel bolezni. V 48 letih lovskega udejstvovanja je mnogo doprinesel k napredku lovskega gospodarstva. Vedrega tovariša ohranimo v lepem spominu!

Člani LD Tabor-Erzelj — M. B.

Prof. dr. vet. Albin Sedej

Karel Permoser

Ferdinand Šuligoj, član LD Sabotin Kojsko, nas je 57 let star nenadoma zapustil. Od ustanovitve družine je vršil v njej razne funkcije, kakor tudi v družbenih in političnih organizacijah v svojem kraju. Sodeloval je tudi v NOB. Naj mu bo trajen spomin!

Lovci LD Sabotin — V. H.

Karol Urbančič, prizadevni član LD Domžale in požrtvovalni lovec, je v svojem 62. letu dne 5. II. 1970 umrl. Ves svoj prosti čas je posvečal delu v lovski družini in v lovišču. Nesebičnega svetovalca in vnetega solovca bomo ohranili v trajnem spominu.

LD Domžale — J. K.

Rudolf Kaučič, ustanovni član LD Bresnica — Podgorci pri Ptuj, je v 67. letu življenja podlegel zahrbtni bolezni. Vsa leta je brižno deloval v družinskem odboru, svoje mnogoletne lov-

ske izkušnje prenašal na mlade lovce in pozimi zgledno skrbel za divjad. Dragi Rudi, mirno počivaj v večnih loviščih, kjer ni skrbi in trpljenja!

Člani LD Bresnica — Podgorci

Milan Maraž, član in soustanovitelj LD Sabotin Kojsko, je 59 let star omagal ob trdem delu vse življenje. Od leta 1942 je sodeloval v NOB in imel do konca vojne odgovorne funkcije. Bil je lovski čuvaj in v družini tudi blagajnik ter gospodar. Poštenega in požrtvovalnega lovskega tovariša ohranimo v trajnem spominu!

Lovci LD Sabotin — V. H.

Lovska kinologija

Pregled in preizkušnja ptičarjev v Središču ob Dravi, 12. 4. 1970

Organizirala ju je LZ Ptuj, oboje pa je bilo opravljeno pod vodstvom Draga Klobučarja iz Središča ob Dravi.

Na pregled je bilo privedenih 25 psov, ki so v glavnem dobili pozitivne telesne ocene. Na preizkušnjo pa je bilo privedenih 18 psov, od tega 5 za pomladansko (starejši), 13 pa za pomladansko vzrejno (mladi) preizkušnjo. Privedeni psi so bili po kakovosti večinoma prav dobri, tako po zunanji obliki kakor v lovske zasnovah. Vreme je bilo lepo, v tleh in zraku dovolj vlage, le poljske kulture so bile še zelo nizke in divjad še ni našla dovolj kritja.

Fazanov in zajcev je bilo več ko dovolj, jerebic, ki so najvažnejše za preizkušnjo ptičarja, pa je bilo malo. Vsak pes je imel dovolj priložnosti, da pokaže in dokaže svoje lovske zasnove. Lepo je bila vidna razlika med psi, ki so jih vodniki kljub dolgi zimi večkrat vo-

dili v lovišče in psi, ki so bili v glavnem na verigi ali pa zaprti doma na dvorišču.

Uspehi po vrstnem redu
Starejši psi:

1. Alka Loperška, RMPKi 3200, tel. oc. d., vodnik in lastnik Vili Turk. Nos 3, iskanje 4, stoja 2, skupno 100 točk — II. ocena.
2. As, RMPKi 3324, tel. oc. d., vodnik Konrad Pintarič. Nos 3, iskanje 3, stoja 2, skupno 91 točk — III. oc.
3. Diana Ljutomerska, JRPKi 7029, tel. oc. pd., vodnik Alojz Nardin. Nos 3, iskanje 2, stoja 2, skupno 83 točk — pohvalno priznanje.
4. Aris, RMPos 22491 Zgb., oc. d., vodnik in lastnik Ivan Rotar. Nos 3, iskanje 3, stoja 1, skupno 74 točk — pohvalno priznanje.
5. Ali Obrežki, RMPKi 3402, tel. oc. pd., vodnik Ivan Korošec. Nos 3, iskanje 3, stoja 2, skupno 67 točk — pohvalno priznanje.

Mlajši psi:

1. Brin Škedenjski, RMPKi 3447, tel. oc. pd., vodnik Milan Ivežič. Nos 4, iskanje 3, stoja 4, skupno 117 točk — I. a ocena.
2. Brest Škedenjski, RMPKi 3446, tel. oc. pd., vodnik Mirko Korošec. Nos 4, iskanje 4, stoja 3, skupno 111 točk — I. b oc.
3. Beba ((Bojka), RMPKi 3329, tel. oc. pd., vodnik Bruno Oražem. Nos 4, stoja 3, iskanje 3, skupno 110 točk — I. c ocena.
4. Dik Polenški, RMPri 265, tel. oc. zadostno, vodnik Mihael Klemenčič. Nos 4, iskanje 3, stoja 3, skupno 105 točk — I. č ocena.
5. Dar Vodranski, RMPKi 3370, tel. oc. d., vodnik Anton Horvat. Nos 3, iskanje 3, stoja 1, skupno 98 točk — II. a oc.
6. Besi Škedenjska, RMPKi 3449, tel. oc. pd., vodnik Ivan Petovar. Nos 3, iskanje 3, stoja 1, skupno 93 točk — II. b ocena.
7. Bor, RMPKi 3506, tel. oc. pd., vodnik Vlado Zidarič. Nos 3, iskanje 2, stoja 2, skupno 81 točk — III. b oc.
8. Dren Vodranski, RMPKi 3373, tel. oc. d., vodnik Štefan Govedič. Nos 3, iskanje

2, stoja 2, skupno 78 točk — III. c oc.

9. Bil, RMPKi 3504, tel. oc. d., vodnik Alojz Jurgec. Nos 3, iskanje 2, stoja 1, skupno 76 točk — III. č oc.
10. Beba, RMPKi 3507, tel. oc. pd., vodnik Ivo Horvat. Nos 3, iskanje 2, stoja 1, skupno 76 točk — III. d ocena.
11. Ciko, RMPos 292, tel. oc. d., vodnik Ivan Kopušar. Nos 3, iskanje 2, stoja 0, skupno 73 točk — pohvalno priznanje.

Boj, RMPKi 3505, tel. oc. d., vodnik Martin Pavlinič. Pes ni našel divjadi, zato ni bil ocenjen.

Cir, RMPos 293, tel. oc. d., vodnik Stanko Ivančič. Pes ni našel divjadi, zato ni bil ocenjen.

Jože Škofic,
kinol. sodnik

Spomladanska vzrejna in spomladanska preizkušnja v Ljutomeru

Ljutomerska lovska zveza je na svojem področju organizirala pregled in preizkušnjo naravnih zasnov za mlajše in starejše ptičarje v lovišču Ljutomerske lovske družine. Pregled je pokazal, da je še vedno nekaj ptičarjev, ki ne ustrezajo zahtevam tozadevnih pravilnikov.

Pse, ki so prelahki, predrobnih kosti, prenizki in s preveč koničastimi gobci, je treba brezpogojno izločiti iz vrst plemenk in plemenjakov.

Lovišče, v katerem je bila preizkušnja, ima dovolj divjadi. Zadostna vlaga in primeren veter sta psom pomagala, da so lahko pokazali svoje lovske zasnove kljub temu, da so bile poljske kulture še prenizke.

Za pomladansko vzrejno preizkušnjo (mladi) so se javili 3 kandidati, katerih psi so dosegli naslednje uspehe:

1. Dina Polenška, RMPri 269, tel. oc. pd., vodnik Franc Feuš. Nos 4, iskanje 3, stoja 4, skupno 111 točk — I. a oc.

2. Atena Gibinska, RMPKi 3434, tel. oc. d., vodnik Alojz Mauko. Nos 4, iskanje 3, stoja 2, skupno 109 točk — I. b oc.
3. Alena Gibinska, RMPKi 3433, vodnik Štefan Golenko. Nos 3, iskanje 3, stoja 1, skupno 86 točk — III. oc.

Pomladanska preizkušnja (starejši):

1. Ajk Veleniški, RMPKi 3233, tel. oc. pd., vodnik Saša dr. Guzelj. Nos 4, iskanje 3, stoja 4, skupno 121 točk — I. oc.
2. Arno, JRPKi 5233, tel. oc. odlično, vodnik Alojz Holc. Nos 4, iskanje 3, stoja 4, skupno 114 točk — II. a oc.
3. Lora (Asta) Borojevska, JRPKi 7022, tel. oc. pd., vodnik Maks Nemec. Nos 4, iskanje 3, stoja 4, skupno 108 točk — II. b oc.
4. Ara, JRPKi 7031, tel. oc. dobro, vodnik Mihael Nedok. Nos 4, iskanje 3, stoja 3, skupno 108 točk — II. c oc.
5. Ajka, JRPKi 3778, tel. oc. pd., vodnik Marjan Ciber. Nos 4, iskanje 3, stoja 4, skupno 103 točke — III. oc.

Jože Škofic,
kinol. sodnik

Prijavljene paritve

Resasti jazbečarji:

Haso Janinski, JRJri 1203, uspešen na tekmi — Učka Reseniška, JRJri 381, uspešna na tekmi, leglo 16. 6. Rejec Ivan Koštomaj, Dobrna, Vinski vrh.

Riko, JRJri 284, uspešen na tekmi — Viba, JRJri 385, leglo 31. 5. Rejec Jože Vester, Tržič, Cankarjeva 19.

Nemški prepeličarji:

Lord v. d. Buchenrausche, JRP 12 Pr, uspešen na tekmi — Hajka Celjska, JRP 15 Pr, uspešna na tekmi, leglo 9. 6. Rejec Andrej Hafner, Škofja Loka, Bizeljsko.

Koker španjeli:

Bili, JRŠK 734, uspešen na preizkušnji — Borka Korkrška, JRŠK 1316, uspešna na preizkušnji. Rejec Tone Slana, Brezovica.

Reks II. Atovski, JRŠK 868, uspešen na preizkušnji — Aida, JRŠK 1303, uspešna na preizkušnji, leglo 21. 6. Rejec Jože Seme, Murska Sobota, Lendavska 18.

Foto F. Gyuran: Nemški resasti ptičar Cigo, Rezerva CACIB

Reks II. Atovski, JRŠK 868, uspešen na preizkušnji — Beba Kokrška, JRŠK 1315, uspešna na preizkušnji, leglo 13. 5. Rejec Milko Dobravec, Ljubljana, Devinska 6. Bili, JRŠK 734, uspešen na preizkušnji — Asta Podklanska, JRŠK 1319, uspešna na preizkušnji, leglo 28. 5. Rejec Jože Kogelnik, Podklanc 5, p. Dravograd. Dar Črnuški, JRŠK 1324, uspešen na preizkušnji — Biba, JRŠK 739, uspešna na preizkušnji, leglo 10. 5. Rejec Marija Arko, Šmarca 100, Kamnik. Demon Uskovniški, JRŠK 596, uspešen na tekmi — Člasi, JRŠK 544, uspešna na tekmi, leglo 11. 6. Rejec Cvetko Doplihar, Celje, Adamičeva 1. Reks Atovski, JRŠK 868, uspešen na preizkušnji — Drina, JRŠK 1312, uspešna na tekmi, leglo 11. 6. Rejec Damjan Čonč, Ljubljana, Hubadova 12.

Springer španjeli:

Cormac v. Tachernsee, JRŠS 602, uspešen na preizkušnji — Cenka Šmohorska, JRŠS 148, uspešna na preizkušnji, leglo 3. 6. Rejec Sandi Pan, Dobrna pri Celju.

Nemški kdl. ptičarji:

Ringo Borovski, JRPki 4775, uspešen na tekmi — Astra Topolovska, JRPki 5330, uspešna na tekmi, leglo 5. 3. Rejec Štefan Žilavec, Topolovci, p. Cankova. Dik, JRPki 6928, uspešen na tekmi — Randa, JRPki 4228, uspešna na tekmi, leglo 9. 5. Rejec Stanko Kovačič, Radgona, Lackova 13.

Nemški resasti ptičarji:

Tiger v. Unstrutal, JRPos 1147, uspešen na tekmi — Beba Krimska, JRPos 1477, uspešna na tekmi, leglo 29. 6. Rejec Franc Balon, Brezovica 40, p. Bizeljsko. Dax v. Düsseldorf, JRPos 1202, uspešen na tekmi — Dina Krimska, JRPos 1201, leglo 15. 4. Rejec Tine Gubanc, Mengeš, Tomšičeva, n. h.

Lovski terierji:

Azor Dobrenjski, JRLT 5529, uspešen na tekmi —

Centa Janinska, JRLT 3183, uspešna na tekmi, leglo 9. 6. Rejec Anton Mlakar, Rogaška Slatina, Tekačevo. Eks Pobreški, JRLT 3536, uspešen na tekmi — Mis Pobreška, JRLT 5534, uspešna na tekmi, leglo 10. 6. Rejec Ivan Caf, Maribor, Ob Dravi 1.

Car, JRLT 3426, uspešen na tekmi — Talka, JRLT 2904, uspešna na tekmi, leglo 4. 4. Rejec Jože Javšček, Ravne na Pohorju 49.

Poki Atovski, JRLT 3307, uspešen na tekmi — Bora, JRLT 2961, uspešna na tekmi, leglo 8. 5. Rejec Dušan Devetak, Černelavci, n. h. Poki Atovski, JRLT 3307, uspešen na tekmi — Bistra, JRLT 3618, uspešna na preizkušnji, leglo 10. 4. Rejec Jože Zelko, Moščanci 34, p. Mačkovci.

Bari, JRLT 5603, uspešen na tekmi — Bora, JRLT 3535, uspešna na tekmi, leglo 31. 5. Rejec Jože Kogelnik, Podklanc 5, Dravograd.

Bor, JRLT 3650, uspešen na tekmi — Hilda, JRLT 2970, uspešna na tekmi, leglo 18. 5. Rejec Ernest Mlakar, Mrzli vrh 6. p. Žiri.

Don Pobreški, JRLT 3544, uspešen na tekmi — Alka Dobrenjska, JRLT 3529, uspešna na preizkušnji, leglo 3. 6. Rejec Franc Hajnžič, Kušernik 24, p. Pernica.

Brak-jazbečarji:

Gift v. Starhand, JRBj 2094, uspešen na tekmi — Jela, JRBj 1982, uspešna na tekmi, leglo 14. 6. Rejec Albert Šket, Poljčane 60.

Bas, JRBj 3125, uspešen na preizkušnji — Blanka, JRBj 3087, uspešna na preizkušnji, leglo 20. 2. Rejec Franc Ahačič, Begunje 88, na Gorenjskem.

Kdl. istrski goniči:

Brzan, JRGki 7129, uspešen na preizkušnji — Breza, JRGki 7110, bila na preizkušnji, leglo 29. 4. 1970. Rejec Peter Kovačič, Log 14, p. Mokronog.

Arno, JRGki 5481, uspešen na preizkušnji — Živa, JRGki 4484, uspešna na preizkušnji, leglo 22. 4. 1970. Rejec ing. Franc Lešnjak, Novo mesto, Majde Šilc 18.

Agi Ribniški, JRGki 6956, uspešen na preizkušnji — Gala Roška. JRGki 6998, uspešna na preizkušnji, leglo 29. 4. 1970. Rejec Jože Gril ml., Ribnica na Dol.

Agi Ribniški, JRGki 6956, uspešen na preizkušnji — Hani Travnogorska, JRGki 7005, uspešna na preizkušnji, leglo 3. 4. 1970. Rejec Rude Mihelič, Zamostec, p. Sodražica.

Bister Ojstriški, JRGki 5759, uspešen na tekmi — Hitra, JRGki 7024, uspešna na tekmi, leglo 13. 5. Rejec Jakob Anderluh, Ponikva pri Grobelnem.

Ero, JRGki 3860, uspešen na tekmi — Glasna Sodraška, JRGki 5429, uspešna na preizkušnji, leglo 12. 6. Rejec Franc Lenič, Dol. Ponikve, p. Trebnje.

Arbo Dešna Puštalski, JRGki 6951, uspešno prestal preizkušnjo — Cita Dešna Puštalska, JRGki 5823, uspešno prestala preizkušnjo, leglo 17. 5. Rejec Ernest Mlakar, Mrzli vrh 6, p. Žiri.

Resasti istrski goniči:

Atoš, JRGri 1171, uspešen na tekmi — Bojka, JRGri 2001, uspešno prestala preizkušnjo, leglo 26. 6. Rejec Janez Gabričič, Gorenje polje 78, p. Anhovo.

Posavski goniči:

Ari, JRGp 6305, uspešen na tekmi — Bojka, JRGp 7618, leglo 22. 5. Rejec Tone

Prednik, Podgorje 8, p. Podgorje pri Slovenj Gradcu.

Tribarvni goniči:

Bodo, JRGtr 3380, uspešen na preizkušnji — Biza, JRGtr 1963, uspešno prestala preizkušnjo, leglo 31. 5. Rejec Franc Kovač, Lesce, Gorenjska c. 19.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Pri lovskeem izpitu

»Kdaj se pari srnjad?«
»Kadar se goni.«

*
»Kako delimo pse?«
»Na lovne in nelovne.«

*
»Katera divjad spada k velikemu ali visokemu lovu?«
»Veverica in divja mačka.«
»Zakaj?«

»Ker živita vendar na velikih ali visokih drevesih.«

... in

»To bo doma pogon...!«

montažne zgradbe

MARLES MARIBOR

lesna in pohištvena industrija

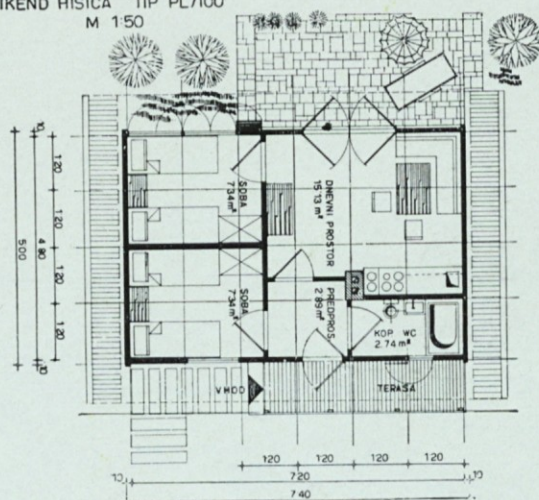

marles hiša – vaše zadovoljstvo

Prepričate se lahko, da vam nobena »zverina« ne bo mogla do živega, če se boste v vaših loviščih za-tekli v hišico, ki vam jo bo po vaših željah izdelal

marles - maribor

VIKEND HIŠICA TIP PL/100
M 1:50

vaša kuhinja – marles kuhinja

Izkoristite tudi izredno priložnost in si hišico opremiti z našim pohištvom

Nudimo vam:

- sodobne kuhinje
- jedilne koticke
- drobno pohištvo

Zahtevajte naše ponudbe!

Foto: T. M.: Junijsko jutro pod Špikom